

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

ІНКЛЮЗИВНІСТЬ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД
Основні положення

ДБН В.2.2-40:2018

Зміна №3

(остання редакція)

Видання офіційне

Київ

Міністерство розвитку громад та територій України
2025

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

ІНКЛЮЗИВНІСТЬ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД Основні положення

ДБН В.2.2-40:2018
Зміна №3

Видання офіційне

Київ
Мінрозвитку
2025

ЗМІНА № 3 ДБН В.2.2-40:2018
ІНКЛЮЗИВНІСТЬ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД
Основні положення

- 1 РОЗРОБЛЕНО:** Міністерство розвитку громад та територій України
РОЗРОБНИКИ: Постійно діюча робоча група з підготовки змін до державних будівельних норм з питань інклюзивності Науково-технічної ради Міністерства розвитку громад та територій України (утворена рішенням НТР Міністерства розвитку громад та територій України, протокол № 13 від 24 жовтня 2024 року)), зокрема: Міністерство розвитку громад та територій України (Плащенко Є. М., Іванова К. В., Топіха М. С., Руденко І.М.), Всеукраїнське громадське об'єднання «Національна асамблея людей з інвалідністю України» (Свет Є. О., Грибальський Я. В., Жидкова Т. В., канд. техн. наук, Васильченко Ю. М.), Всеукраїнське об'єднання організацій в інтересах осіб з інвалідністю «Ліга сильних» (Висоцький В. О.), Публічне акціонерне товариство «Український зональний науково-дослідний і проектний інститут по цивільному будівництву» (Куцевич В.В., д-р архітектури, Чернядьєва І.І., Губов Б.М.), Державна служба України з надзвичайних ситуацій (Семиног С. М., Коваленко В. І.), Дніпропетровська обласна державна (військова адміністрація (Єлісєєв В.М.), ТОВ «Бюро інвестиційних проектів-проектний менеджмент» (Григорова Т.Г.), Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Литвиненко Т. П., професор, канд. техн. наук), АТ «Укрзалізниця» (Халілов П. Р.), Громадська організація «Всеукраїнське об'єднання осіб з інвалідністю «Група активної реабілітації» (Пчолкін В.В.).
- 2 ЗА УЧАСТЮ:** Комунальне підприємство «Агенція просторового розвитку» Вінницької міської ради (**Кравчук М.А., Надкерничний І.В.**).
- 3 ВНЕСЕНО** Департамент просторового планування територій та архітектури Міністерства розвитку громад та територій України
- 4 ПОГОДЖЕНО:** Державна служба України з надзвичайних ситуацій
 лист від 18.10.2025 № 01-26110/166
 Міністерство охорони здоров'я України
 лист від 24.10.2025 № 26-04/33376/2-25
 Міністерство освіти та науки України
 лист від 14.10.2025 № 1/21558з-25
 Міністерство соціальної політики України
 лист від 24.10.2025 № 13234/0/2-25/55
- 5 ЗАТВЕРДЖЕНО:** наказ Міністерства розвитку громад та територій України
 від ____ .11. 2025 № _____
- 6 НАБРАННЯ ЧИННОСТІ:** з першого числа місяця, що настає через 90 днів з дня реєстрації та оприлюднення на порталі Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (2025–05–01)

ТЕКСТ ЗМІНИ № 3 ДБН В.2.2-40:2018 ІНКЛЮЗИВНІСТЬ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД

У тексті цього ДБН у всіх відмінках слова «похил» та «уклон» замінити на «ухил».

Розділ 3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Пункт 3.6 *вилучити.*

Пункт 3.19 *викласти у новій редакції:*

«комунікації вертикальні

Зони, приміщення будівель і споруд, ділянок, призначені, головним чином, для руху по них людських потоків між поверхами.»

Пункт 3.20 *викласти у новій редакції:*

«комунікації горизонтальні

Зони, приміщення будівель і споруд, ділянок, призначені, головним чином, для руху по них людських потоків в межах одного поверху.»

Пункт 3.21 *вилучити.*

Пункт 3.23 *викласти у новій редакції:*

«маломобільні групи населення (МГН)

Люди, що відчують труднощі при самостійному пересуванні, одержанні послуги, необхідної інформації або при орієнтуванні в просторі. До МГН віднесені особи з інвалідністю, люди з тимчасовим порушенням здоров'я, вагітні жінки, люди з дитячими колясками, люди старшого віку тощо.»

Пункт 3.48 *вилучити.*

Пункт 3.62 *викласти у новій редакції:*

«поручень

Конструкція з металу, дерева, пластика чи іншого матеріалу, що забезпечує опору для користувачів під час спускання чи підймання сходами, пандусом або похилою площиною, на шляхах руху та під час користування»

Розділ 5 ВИМОГИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Пункт 5.1 Входи і шляхи руху

Абзац другий підпункту 5.1.1 викласти у новій редакції:

«Входи на огорожені території громадських будівель та споруд та прибудинкових територій житлових будинків рекомендується обладнувати:

- універсальними інформаційними покажчиками, що відповідають вимогам додатка Ж;
- пристроями двостороннього зв'язку, що відповідають вимогам додатка Ж. Панель керування або кнопку виклику таких пристроїв розташовують на висоті 1,2 м від рівня землі.»

У абзаці другому підпункту 5.1.2 слово «закладів» замінити словами «громадських будівель та споруд».

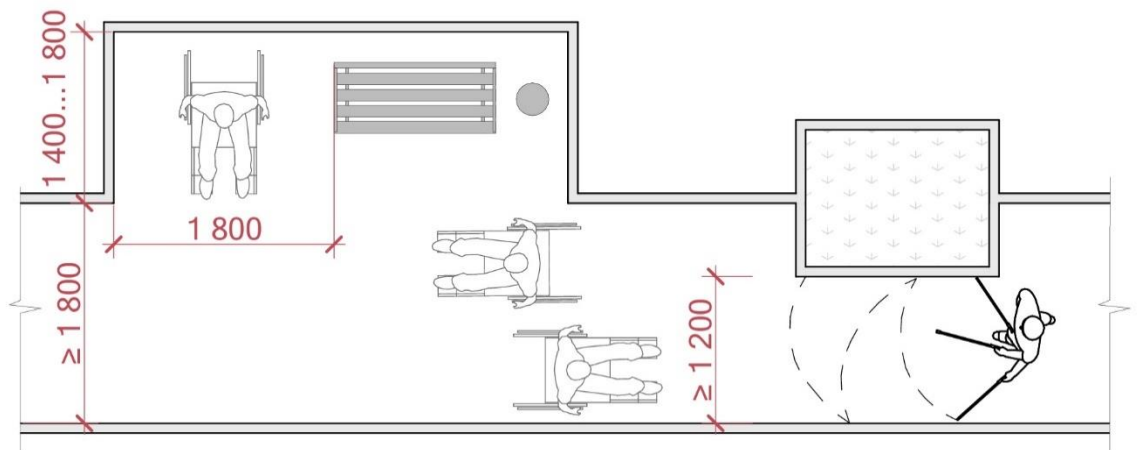
У підпункті 5.1.3 слово «орієнтації» замінити на «орієнтування».

Абзац другий та третій пункту 5.1.4 викласти у новій редакції:

«Допускається звужувати ширину пішохідних шляхів до 1,2 м, за умови влаштування роз'їзних кишень/майданчиків розмірами не менше ніж 1,8 м х 2,0 м, розташованих на відстані не більше ніж 25 м (рисунок 1в).

У стислих умовах під час капітального ремонту допускається звужувати ширину пішохідної доріжки до 0,9 м за умови влаштування роз'їзних кишень/майданчиків розмірами не менше ніж 1,8 м х 2,0 м, з інтервалом не більше ніж 25 м.»

У **Рисунку 16** «Приклад влаштування пішохідної доріжки із локальним зменшенням ширини» замінити графічну частину на:

У **Рисунку 1в** замінити назву рисунка та графічну частину на:

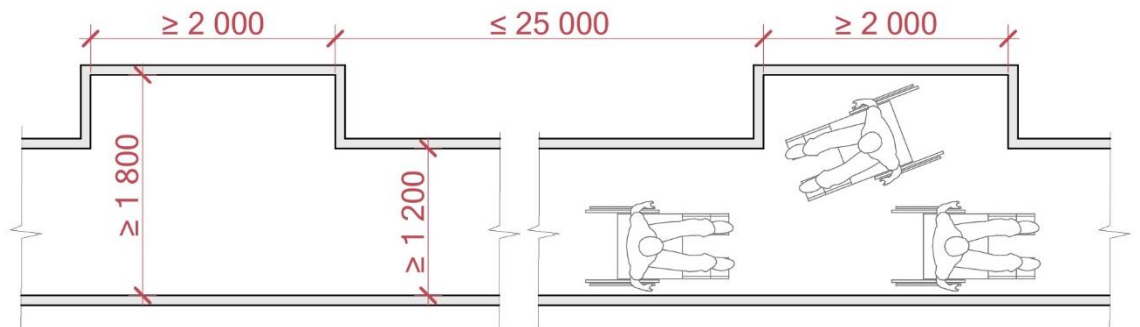
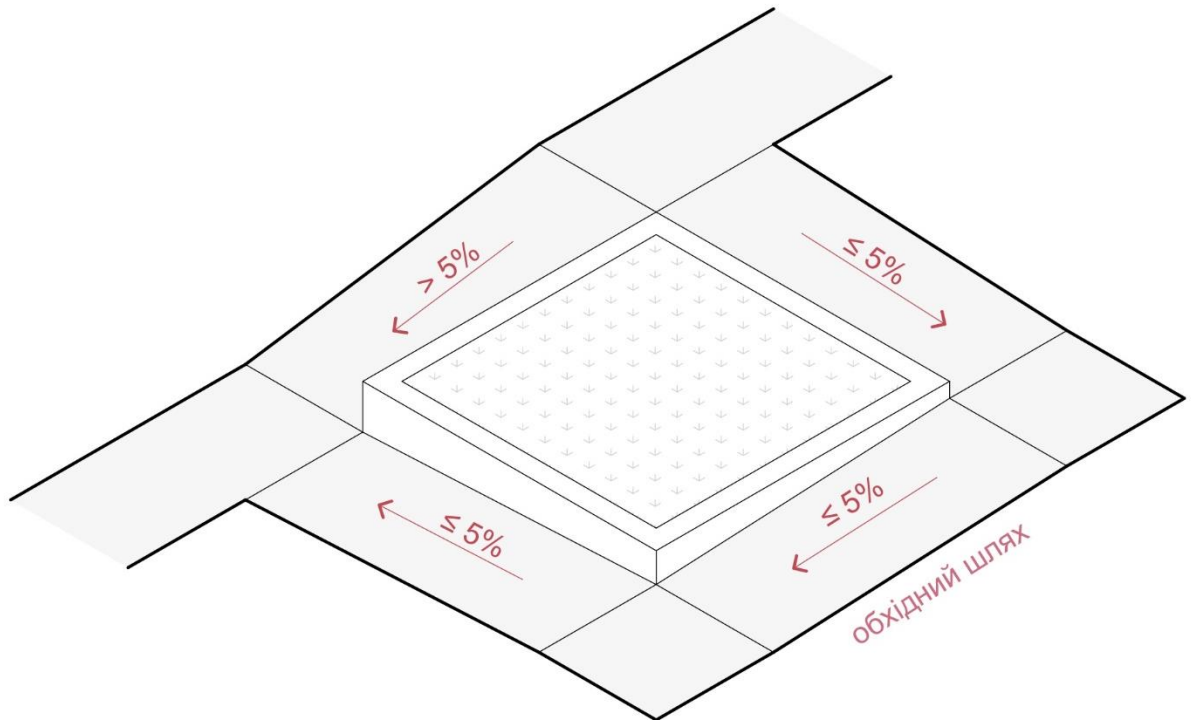

Рисунок 1в - Приклад влаштування пішохідної доріжки з роз'їзними кишенями

У підпункті 5.1.5 слово «закладів» замінити словами «громадських будівель та споруд».

У **Рисунку 1д** «Приклад влаштування обхідного шляху» замінити графічну частину на:

Абзац другий підпункту 5.1.8 викласти у новій редакції:

«Решітки мають бути стійкими до ковзання як у вологих, так і в сухих умовах, бути на одному рівні з прилеглим покриттям та бути контрастними до нього».

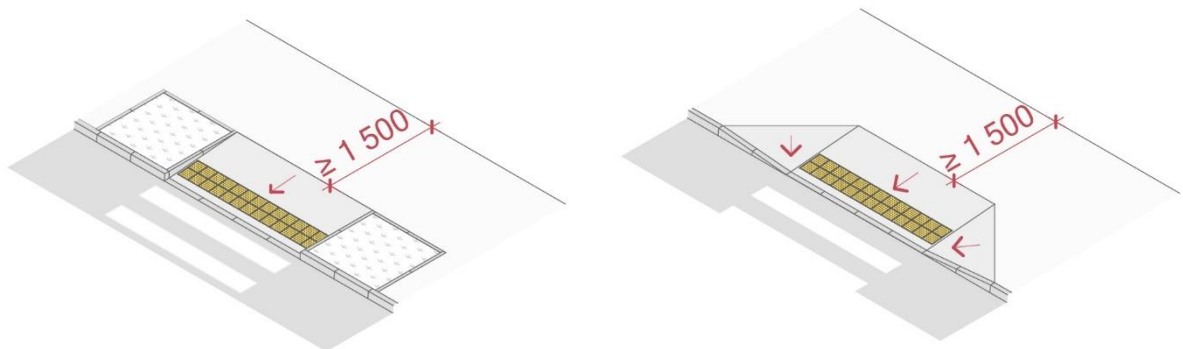
У підпункті 5.1.12 слово «закладів» замінити словами «громадських будівель та споруд» та доповнити новим абзацом:

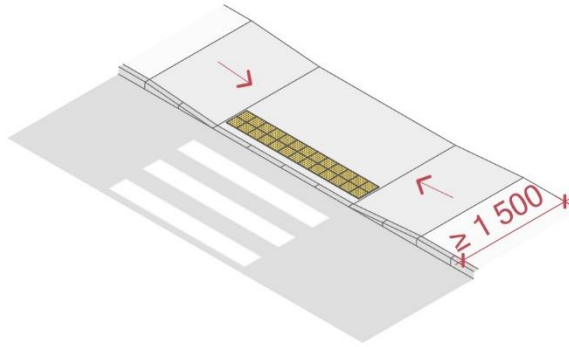
«В просторі майданчиків відокремлених від пішохідних шляхів необхідно забезпечити місце для зупинки і маневрування кріслом колісним».

Доповнити новим підпунктом 5.1.15:

«Місця для паркування велосипедів, самокатів, скутерів тощо облаштовуються поза межами пішохідних шляхів»

У Рисунку 2д «Приклад влаштування бордюрних пандусів» замінити графічну частину на:

Пункт 5.2. Відкриті сходи пішохідних шляхів

Долучити новим підпунктом 5.2.2:

«Параметри відкритих сходів та ґанків повинні відповідати вимогам (рисунок 46):

- ширина маршу не менше - 1,35 м;
- глибина сходинок не менше - 0,36 м;
- висота сходинок не більше - 0,12 м;
- поперечний кут нахилу площадки та сходів в межах - 1-2%;
- контрастне маркування першої та останньої сходинок здійснюється відповідно до додатку Ж.

Допускається збереження параметрів існуючих сходів при капітальному ремонті та реставрації. »

Долучити Рисунок 46 «Параметри відкритих сходів та ґанків»:

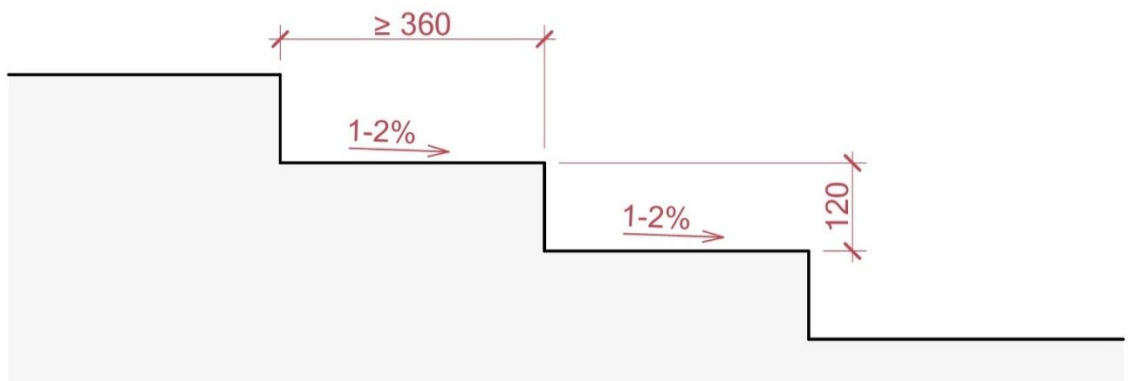

Рисунок 46 - Параметри відкритих сходів та ґанків

Підпункт 5.2.3 викласти у новій редакції:

«Відкриті сходи пішохідних шляхів повинні мати з обох боків поручні на висоті 0,7 м і 0,9 м, а в місцях масового перебування дітей дошкільного віку рекомендовано додатково на висоті 0,5 м (рисунок 5а).

5.2.3.1 Завершальні частини поручнів повинні мати продовження по горизонталі на 0,3 м із заокругленням як вгору, так і вниз (рисунок 5б).

Поручні повинні бути безперервними за всією довжиною сходового маршу та проміжних майданчиків, крім місць, де вони перетинаються з іншими пішохідними шляхами.

Відстань від бічної стіни повинна бути не менше ніж 0,04 м у місцях кріплення поручня. Поручні повинні мати круглий переріз діаметром 0,035-0,045 м (рисунок 5в).

Допускається встановлення поручнів прямокутного перерізу із заокругленими краями.

5.2.3.2 За ширини відкритих сходів 4 м і більше слід додатково передбачати не менше одного розділового поручня

При цьому необхідно забезпечити проходи шириною у просвіті не менше 1,8 м.

5.2.3.3 Поручні відкритих сходів та пандусів повинні за кольором контрастно відрізнятися від кольору поверхні сходів та інших прилеглих поверхонь.

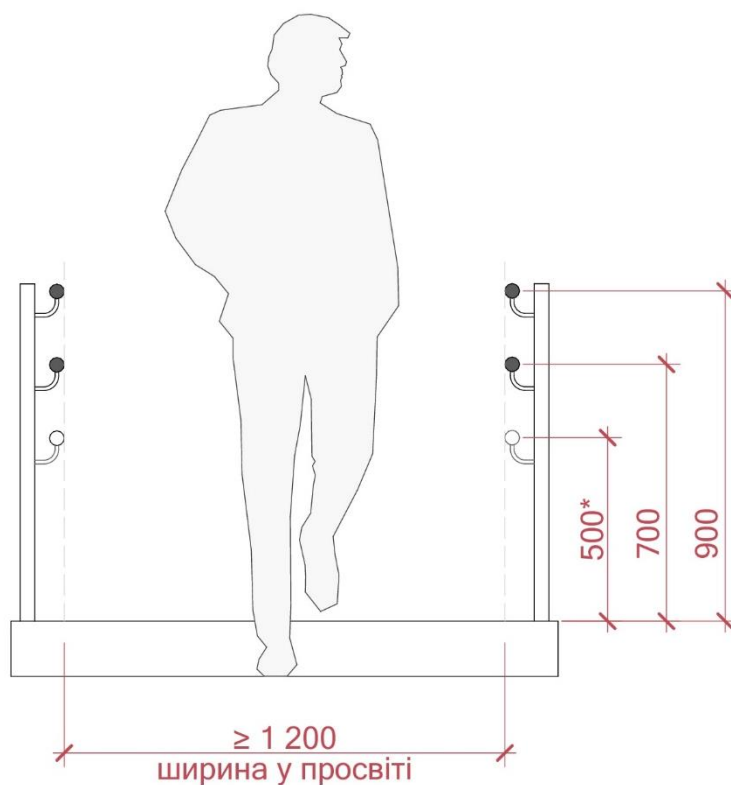
При влаштуванні поручнів відкритих сходів рекомендується уникати використання поверхонь, які створюють відблиски

Поверхня поручнів повинна бути гладкою та забезпечувати достатній опір ковзанню рук.

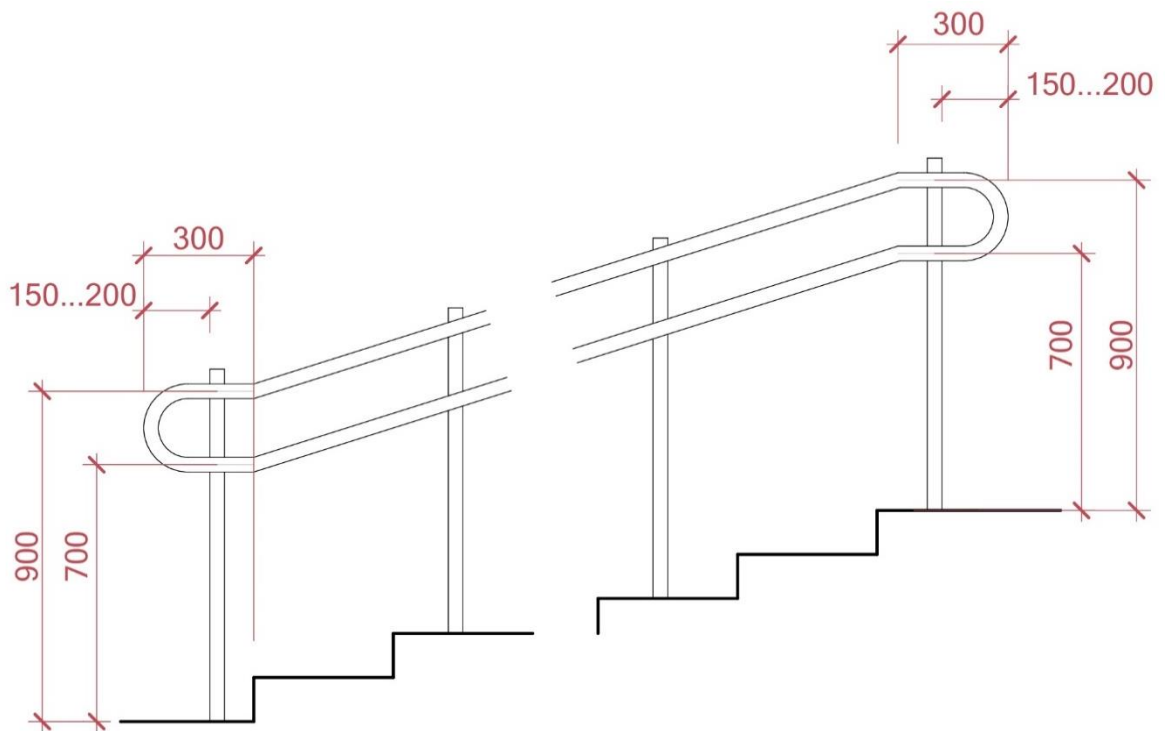
5.2.3.4 У разі кріплення поручнів до вертикальних опор, перша та остання вертикальні опори (як вгорі, так і внизу) мають бути розташовані на відстані 0,15 м—0,2 м від краю заокругленої частини поручня 1 (рисунок 5г).

Примітка. Таке розташування першої та останньої вертикальних опор перешкоджає травмуванню осіб з порушенням зору, які користуються тростиною.».

У **Рисунку 5а** «Приклад влаштування поручнів одночасно на висоті 0,9 м, 0,7 м, 0,5 м» *замінити графічну частину на:*

У **Рисунку 5г** «Приклад влаштування першої та останньої опор поручнів» *замінити графічну частину на:*

Пункт 5.3 Відкриті пандуси

Підпункт 5.3.1 викласти у новій редакції:

Ухил відкритих пандусів на шляхах руху і біля входу до будівлі визначають відповідно до висоти підйому пандуса (його маршу) та повинен мати ухил **не більше ніж 4,6° (8 %, 1:12)**.

Для розрахунку максимального похилу і довжини пандуса під час нового будівництва слід керуватися додатком Д, під час капітального ремонту, реконструкції та інших типів будівельних робіт параметри зазначені у додатку Д є рекомендованими.

5.3.1.1 Ширина пандуса в просвіті повинна бути не менше ніж:

- з одnobічним рухом - 1,2 м;
- з двобічним рухом - 1,8 м.

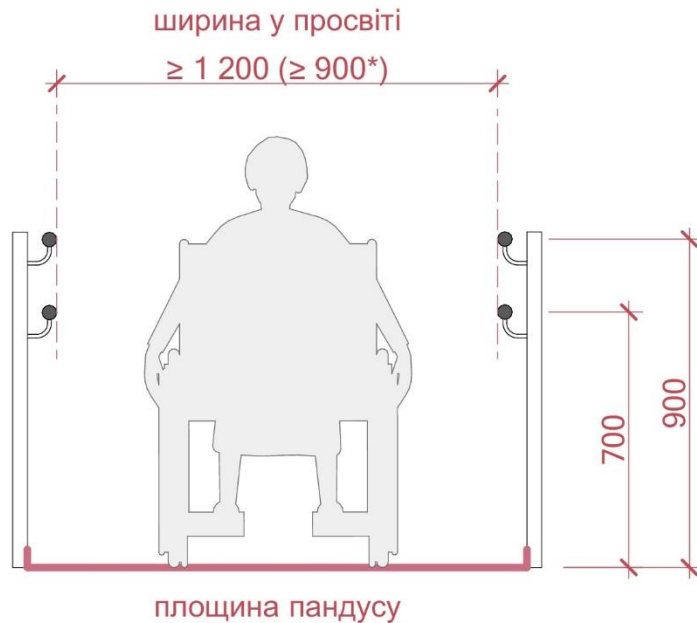
Для існуючих будівель під час капітального ремонту, реконструкції та реставрації допускається робити ширину пандуса в просвіті не менше ніж 0,9 м.

Примітка. Шириною пандуса в просвіті приймають відстань між внутрішніми краями поручнів (рисунок 5д).

5.3.1.2 Максимальна висота одного підйому відкритого пандуса на шляхах руху не повинна **перевищувати 0,8 м**. Перед та після кожного підйому необхідне влаштування горизонтальних площадок глибиною не менше ніж 1,5 м.

5.3.1.3 Пандуси ухилом більш 5% (1:20) повинні мати з обох боків поручні. Не допускається встановлення накладних протиковзких планок на поверхні пандусів та спеціальних направляючих тактильних смуг.»

У **Рисунку 5д** «Ширина пандуса в просвіті» *замінити графічну частину на:*

Підпункт 5.3.2 викласти у новій редакції:

Відкриті пандуси повинні мати з обох боків поручні на висоті 0,7 м і 0,9 м, а в місцях масового перебування дітей дошкільного віку— додатково на висоті 0,5 м (рисунок 5а).

5.3.2.1 Завершальні частини поручнів повинні мати продовження по горизонталі на 0,3 м із заокругленням як вгорі, так і внизу (рисунок 5б).

Поручні повинні бути безперервними за всією довжиною пандуса та проміжних площадок.

Відстань від бічної стіни повинна бути не менше ніж 0,04 м у місцях кріплення поручня, діаметр труби поручня 0,035 м—0,045 м (рисунок 5в).

5.3.2.2 Поручні відкритих пандусів повинні за кольором контрастно відрізнятися від кольору поверхні пандуса та інших прилеглих поверхонь.

При влаштуванні поручнів відкритих сходів рекомендується уникати використання поверхонь, які створюють відблиски

Поверхня поручнів повинна бути гладкою та забезпечувати достатній опір ковзанню рук.

5.3.2.3 У разі кріплення поручнів до вертикальних опор, перша та остання вертикальні опори (як вгорі, так і внизу) мають бути розташовані на відстані 0,15 м—0,2 м від краю заокругленої частини поручня (рисунок 5г).

Примітка. Таке розташування першої та останньої вертикальних опор перешкоджає травмуванню осіб з порушенням зору, які користуються тростиною.

По поздовжніх краях пандуса, що не примикають до стін, слід передбачати бортики заввишки не менше ніж 0,05 м.

5.3.2.4 Горизонтальні початкові та проміжні площадки пандуса за кольором повинні відрізнятися від кольору похилих площин пандусу. За неможливості виконання цієї вимоги на початку зміни висот будь-яких пішохідних шляхів повинна бути візуальна смуга контрастного кольору по всій ширині шляху руху завширшки не менше ніж 0,1 м.

Поверхня відкритих пандусів на шляхах руху повинна бути шорстка, чітко маркована кольором або фактурою, контрастна відносно суміжних горизонтальних поверхонь.

5.3.2.5 Перед початком похилої площини пандуса як вгорі, так і внизу спеціальні попереджувальні ТС не застосовується. Окремі випадки встановлення таких ТС зазначені у розділі 8.2.10 ».

Розділ 6 ВИМОГИ ДО ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ БУДІВЕЛЬ ТА СПОРУД

Пункт 6.1 Входи і шляхи руху до будівель і споруд

Доповнити новим підпунктом 6.1.1.1:

Параметри сходів ґанків, на шляху руху МГН, повинні відповідати:

- ширина маршу не менше 1,35 м;
- глибина сходинок не менше 0,36 м;
- висота підсходинок не більше 0,12м;
- ухил сходинок та поверхні ґанку в діапазоні 1-2%.

При реставрації, параметри сходів ґанків на шляху руху МГН, можуть залишатись незмінними.

У підпункті 6.1.2а слово «котелен» замінити на «котелень».

Підпункт 6.1.3 викласти у новій редакції:

«За умови використання для входу в будівлю розпашних дверей, їх має бути обладнано фіксаторами у положеннях «відчинено» і «зачинено» або забезпечено затримку автоматичного зачинення дверей тривалістю не менше ніж 5 с.

Не допускається застосування дверей, що гойдаються на завісах.

У разі застосування обертових дверей їх необхідно дублювати доступним входом з розсувними або розпашними дверима (рисунок 7а), позначеними міжнародним символом доступності (рисунок 7б).

6.1.3.1 Ширина провітрів дверей приміщень під час нового будівництва має бути не менше ніж 0,9 м, а під час капітального ремонту, реконструкції— не менше ніж 0,8 м. (рисунок 7г)

6.1.3.2 Під час нового будівництва усі входи в будівлю чи споруду, призначені для громадського користування, повинні бути доступними.

Під час капітального ремонту, реконструкції має бути передбачено не менше одного доступного входу.

Рекомендується доступним входом облаштовувати головний вхід.

При цьому слід передбачати універсальні ІТІП з міжнародним символом доступності (рисунок 7б) та спрямовують до доступного (доступних) входів.

6.1.3.3 Для входу в будівлю рекомендується застосовувати двері з автоматичним відчиненням (на фотоелементах) або напівавтоматичні двері з примусовим відчиненням через вимикач. Вимикач встановлюють на відстані не менш 0,6 м. від дверей на висоті 0,8 м—1,1 м.

У разі використання кнопки-вимикача круглої форми його розміри повинні становити не менше ніж 0,15 м.

Максимальне зусилля під час відчинення будь-яких дверей не повинно перевищувати 3 кг.

6.1.3.4 У полотнах зовнішніх дверей рекомендується передбачати оглядові панелі, заповнені прозорим і протиударним матеріалами. Ці панелі повинні відповідати таким параметрам:

- ширина має бути не менше ніж 0,075 м;

— нижній край панелі має бути на висоті не менше ніж 0,9 м від підлоги.

6.1.3.5 За наявності розпашних дверей з автоматичним відчиненням, простір у місці відкривання по всій площині має бути відокремлений контрастним до інших об'єктів інтер'єру кольором.

6.1.3.6 Під час нового будівництва та реконструкції для громадських будівель, споруд і приміщень площею 500 м² і більше або пропускнуою спроможністю 50 осіб на день/зміну і більше необхідно влаштовувати щонайменше один головний вхід із дверима з автоматичним відчиненням (на фотоелементах) або напівавтоматичні з примусовим відчиненням через вимикач. Для громадських будівель та споруд площею менше ніж 500 м² або пропускнуою спроможністю менше ніж 50 осіб на день/зміну та для житлових будинків така норма є рекомендаційною.»

Доповнити **Рисунком 7г:**

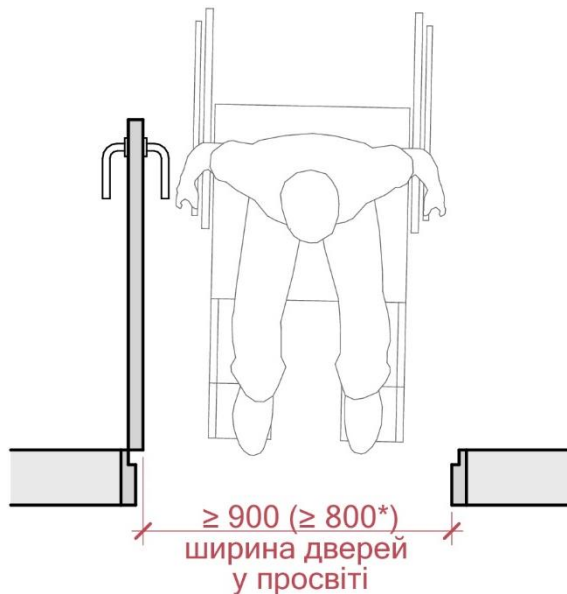

Рисунок 7г – Ширина дверей у просвіті

Підпункт 6.1.4 *викласти у новій редакції:*

«Зовнішні вхідні двері рекомендується проектувати без порогів.

За необхідності влаштування порогів висота кожного елемента порогу не повинна перевищувати 0,02 м.

При цьому слід виконувати скоси/пандус не більше ніж 0,3 м у довжину і максимальним ухилом 8 % (1:12). Усі пороги повинні бути контрастно виділені (рисунок 7д).

6.1.4.1 Пристрої двостороннього зв'язку вхідної групи до будівель, будинків та споруд (кнопки дзвінка, переговорні пристрої, домофони тощо) повинні відповідати вимогам додатка Ж. Панель керування або кнопки виклику таких пристроїв слід розташовувати на висоті 1,2 м від рівня землі, а поруч розмішувати інструкції щодо користування.

6.1.4.2 Виходи, балкони та лоджії в житлових будинках слід проектувати із порогом не вище ніж 0,04 м та шириною дверей у просвіті не менш ніж 0,8 м.

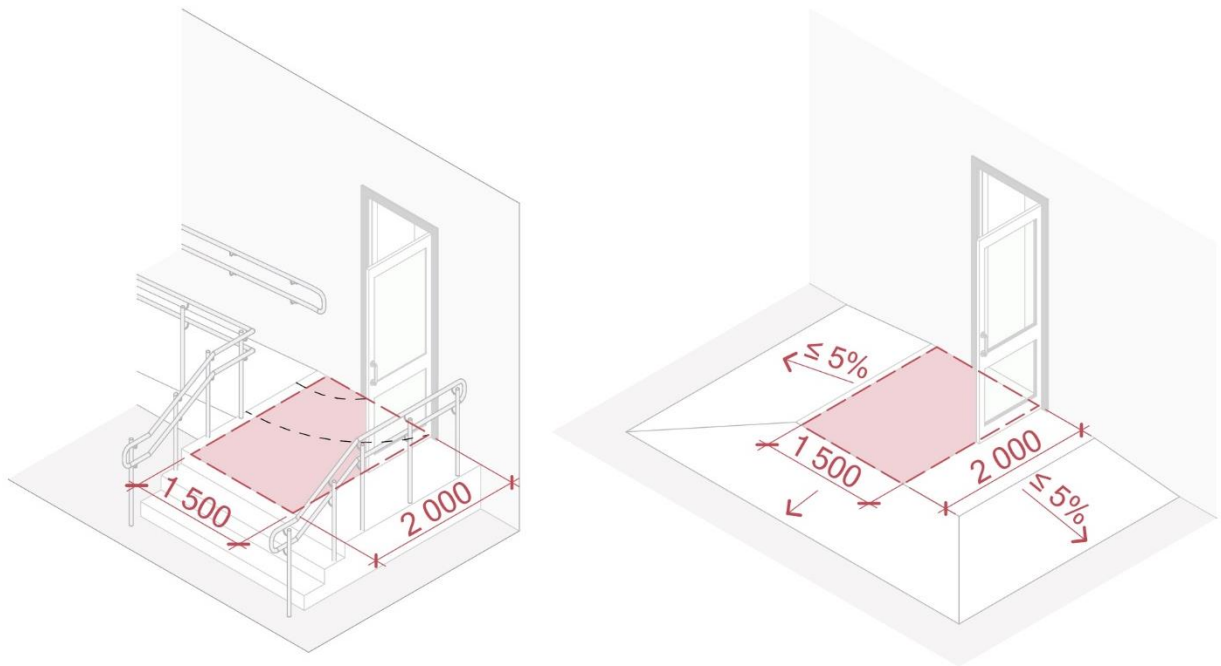
6.1.4.3 Перед дверима «доступних входів» слід передбачати вільний простір для можливості маневрування на кріслі колісному розмірами не менше ніж:

– 1,5 м x 2,0 м під час нового будівництва;

– 1,5 м х 1,5 м під час реконструкції.

При цьому входні двері у положенні «відчинено» не повинні перекривати шлях руху з пандуса (рисунок 7в).»

У **Рисунку 7в** «Приклад влаштування вільного простору для маневрування перед входними» дверима замінити графічну частину на:

Доповнити **Рисунком 7д**:

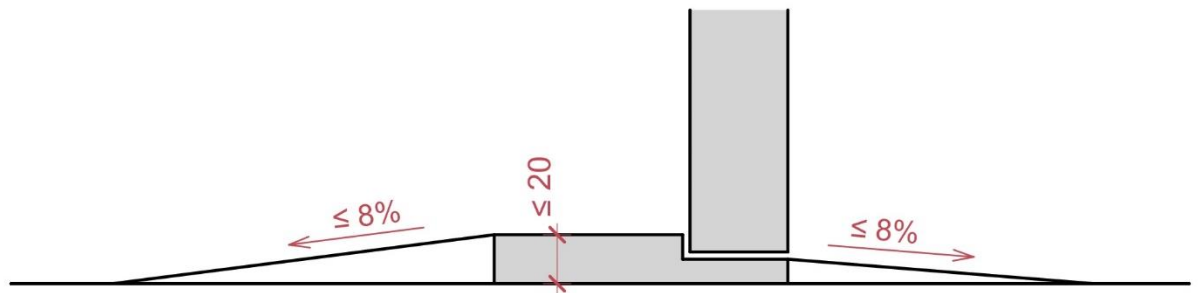

Рисунок 7д – Приклад облаштування дверного порогу

Підпункту 6.1.5 викласти у новій редакції:

«При застосуванні на шляху руху МГН розсувних дверей, у тому числі таких які влаштовуються відповідно до п. 6.1.3, у випадку коли цей шлях є шляхом евакуації, поряд із розсувними дверима слід передбачати розпашні двері, які відповідають вимогам ДБН В.1.1-7. Механізми автоматичного відчинення розпашних дверей на шляхах евакуації мають забезпечувати можливість їх відчинення вручну у разі пожежі.

В полуторо- та двостулкових дверях робоча частина (стулка) повинна мати ширину в простві (рисунок 7е), для об'єктів:

- нового будівництва не менш - 0,9 м;
- капітального ремонту, реконструкції не менш - 0,8 м.»

Доповнити **Рисунком 7е:**

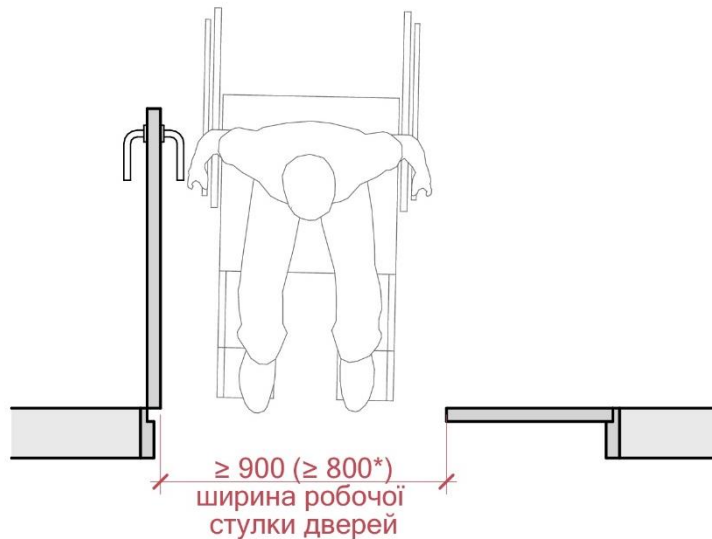

Рисунок 7е – Ширина робочої частини (стулки) в простві

Абзац другий **підпункту 6.1.9** *викласти у новій редакції:*

«Вхідна площадка висотою більш ніж 0,2 м повинна мати огороження.»

Підпункт 6.1.11 *викласти у новій редакції:*

«Місця, де відбуваються комунікації між відвідувачами та персоналом або місця надання/отримання послуг (рецепція, отримання довідкової інформації, реєстратура, бюро перепусток, гардероб, касові вікна, стійка харчування, торгівельний прилавок тощо), повинні бути доступними для всіх категорій користувачів.

Рекомендується облаштовувати відповідні місця стійкою з поверхнею стільниці з такими параметрами:

- перший рівень — висотою 0,75м–0,8м та вільним простором поруч для маневрування крісла колісного діаметром не менше ніж 1,5 м та вільним простором для ніг під її стільницею висотою не менше 0,7 м.;
- другий рівень — висотою 0,95 м—1,1 м.

Нижній край віконця надання інформації чи послуг має бути на висоті не більше 1,1 м.»

Пункт 6.2 Горизонтальні комунікації

Підпункт 6.2.2. *викласти у новій редакції:*

«Підходи до різного обладнання та меблів повинні бути завширшки не менше ніж 0,9 м, діаметр зони для самостійного розвороту особи з інвалідністю на кріслі колісному слід приймати не менше ніж 1,5 м (рисунок 9).

Під час капітального ремонту допускається звуження ширини шляху руху в простві до 1,2 м.

Ширина проству дверей приміщень має бути, не менш:

- при новому будівництві - 0,9 м;
- при капітальному ремонті, реконструкції, реставрації - 0,8 м.

При глибині відкритого прорізу більше ніж 1,0 м ширину прорізу слід приймати по ширині комунікаційного проходу, але не менше ніж 1,2 м.

Внутрішні двері не повинні мати порогів і перепадів висот підлоги, за винятком дверей, які згідно з ДБН В.1.1-7 повинні бути обладнаними ущільненнями в притулах, та інших випадків, зокрема передбачених у пункті 6.1.4 цих Норм та інших НД».

Підпункт 6.2.4 доповнити абзацом другим:

«Під час капітального ремонту допускається звуження ширину шляху руху в просвіті до 1,2 м.».

Пункт 6.3 Вертикальні комунікації

Підпункт 6.3.1 Сходи внутрішні

Підпункт 6.3.1.1 викласти у новій редакції:

«а) Параметри сходів

Ширина маршу сходів всередині будівлі повинна бути не менше ніж 1,35 м у просвіті.

Ширину сходів у технічні та технологічні приміщення слід встановлювати згідно з ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-15 та ДБН В.1.1-7.

Елементи розумного пристосування на сходах не повинні звужувати їх мінімальний евакуаційний шлях, який встановлено в ДБН В.1.1-7.

Усі сходинки в межах маршу повинні бути однакової геометрії і розмірів щодо ширини проступів і висоти підйому сходинок.

б) Контрастне маркування

Контрастне маркування першої та останньої сходинки здійснюється відповідно до додатку Ж.

в) Поручні

Сходи загального користування всередині будівлі повинні мати поручні на висоті 0,9 м. Рекомендовано встановлювати поручні з обох боків.

У закладах дошкільної освіти та інших місцях масового перебування дітей дошкільного віку слід додатково встановлювати поручні на висоті 0,7 м (рисунок 5а).

Необхідність встановлення поручня на висоті 0,5 м визначається завданням на проектування та іншими ДБН.

Завершальні частини поручнів повинні мати продовження по горизонталі на 0,3 м із заокругленням як вгору, так і вниз.

Для уникнення випадків, коли завершальна частина поручня може стати перешкодою або звузити ширину шляху евакуації слід передбачити зміну напрямку поручня (вниз або вбік, у тому числі вздовж стіни (рисунок 5б).

Поручні повинні бути безперервними за всією довжиною сходового маршу та проміжних площадок, крім місць, де вони перетинаються з іншими пішохідними шляхами.

Відстань від бічної стіни повинна бути не менше ніж 0,04 м у місцях кріплення поручня. Поручні повинні мати круглий переріз діаметром 0,035-0,045 м. Допускається встановлення поручнів прямокутного перерізу 0,035-0,045 м із заокругленими краями.(рисунок 5в).

За ширини сходів 4 м і більше слід додатково передбачати розділові поручні.

Поручні сходів повинні за кольором контрастно відрізнятися від кольору поверхні сходів та інших прилеглих поверхонь.

При влаштуванні поручнів рекомендується уникати використання поверхонь, які створюють відблиски

Поверхня поручнів повинна бути гладкою та забезпечувати достатній опір ковзанню рук.

У разі кріплення поручнів до вертикальних опор першу та останню вертикальні опори (як вгору, так і вниз) має бути розташовано на відстані 0,15 м—0,2м від краю заокругленої частини поручня (рисунок 5г).

Примітка. Таке розташування першої та останньої вертикальних опор перешкоджає травмуванню осіб з порушенням зору, які користуються тростиною.»

Підпункт 6.3.2 Пандуси внутрішні

Підпункт 6.3.2.5 викласти у новій редакції:

а) Параметри поручнів

У разі перепаду висот більше ніж 0,2 м необхідно встановлювати огорожу з поручнями.

Пандуси всередині будівлі повинні мати з обох боків поручні на висоті 0,9 м. та 0,7 м. (рисунок 5а).

Завершальні частини поручнів повинні мати продовження по горизонталі на 0,3 м із заокругленням як вгорі, так і внизу (рисунок 5б).

Поручні повинні бути безперервними за всією довжиною сходового маршу та проміжних майданчиків, крім місць, де вони перетинаються з іншими пішохідними шляхами.

Відстань від бічної стіни повинна бути не менше ніж 0,04 м у місцях кріплення поручня, діаметр труби поручня 0,035 м—0,045 м (рисунок 5в).

За ширини пандусу 2,5 м і більше слід додатково передбачати розділові поручні.

б) Контрастність та поверхні поручнів

Поручні пандусів всередині будівлі повинні за кольором контрастно відрізнятися від кольору поверхні сходів та інших прилеглих поверхонь.

При влаштуванні поручнів рекомендується уникати використання поверхонь, які створюють відблиски.

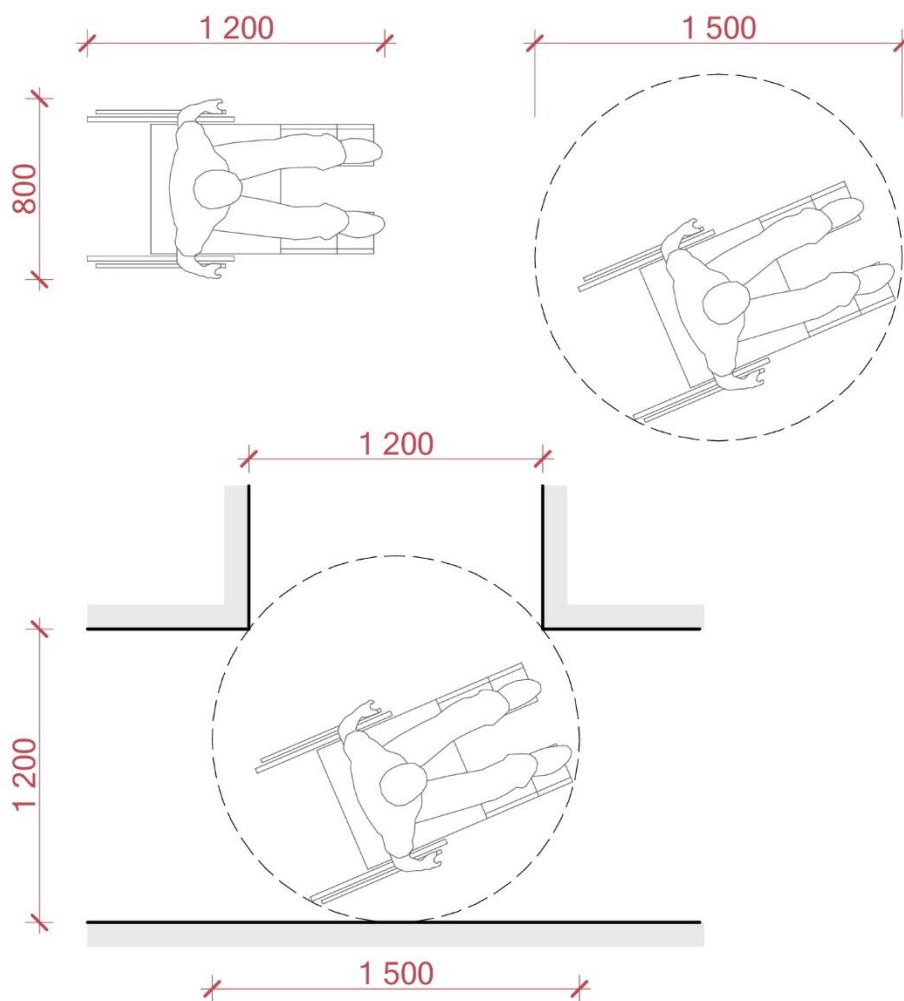
Поверхня поручнів повинна бути гладкою та забезпечувати достатній опір ковзанню рук.

в) Кріплення поручнів

У разі кріплення поручнів до вертикальних опор, перша та остання вертикальні опори (як вгорі, так і внизу) мають бути розташовані на відстані 0,15 м—0,2 м від краю заокругленої частини поручня (рисунок 5г).

Примітка. Таке розташування першої та останньої вертикальних опор перешкоджає травмуванню осіб з порушенням зору, які користуються тростиною.

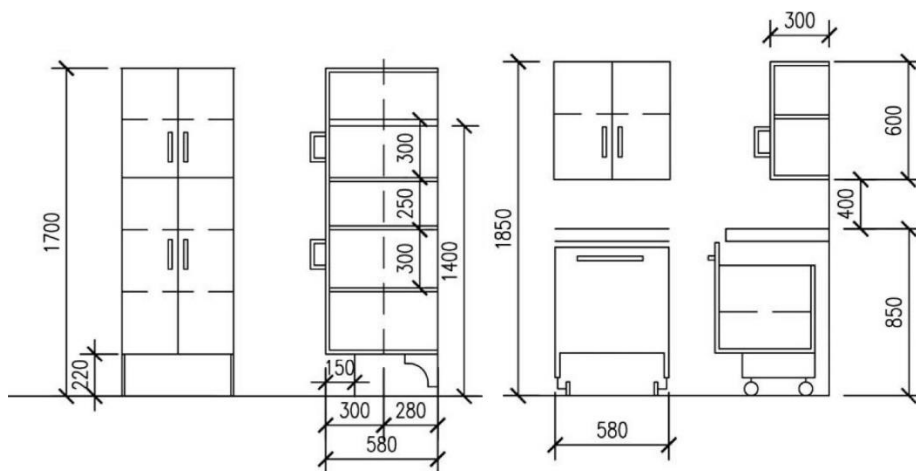
У **Рисунку 9** «Габарити крісел колісних і скутерів та можливості їх розвороту на 360°» замінити графічну частину, що стосується крісел колісних, на:

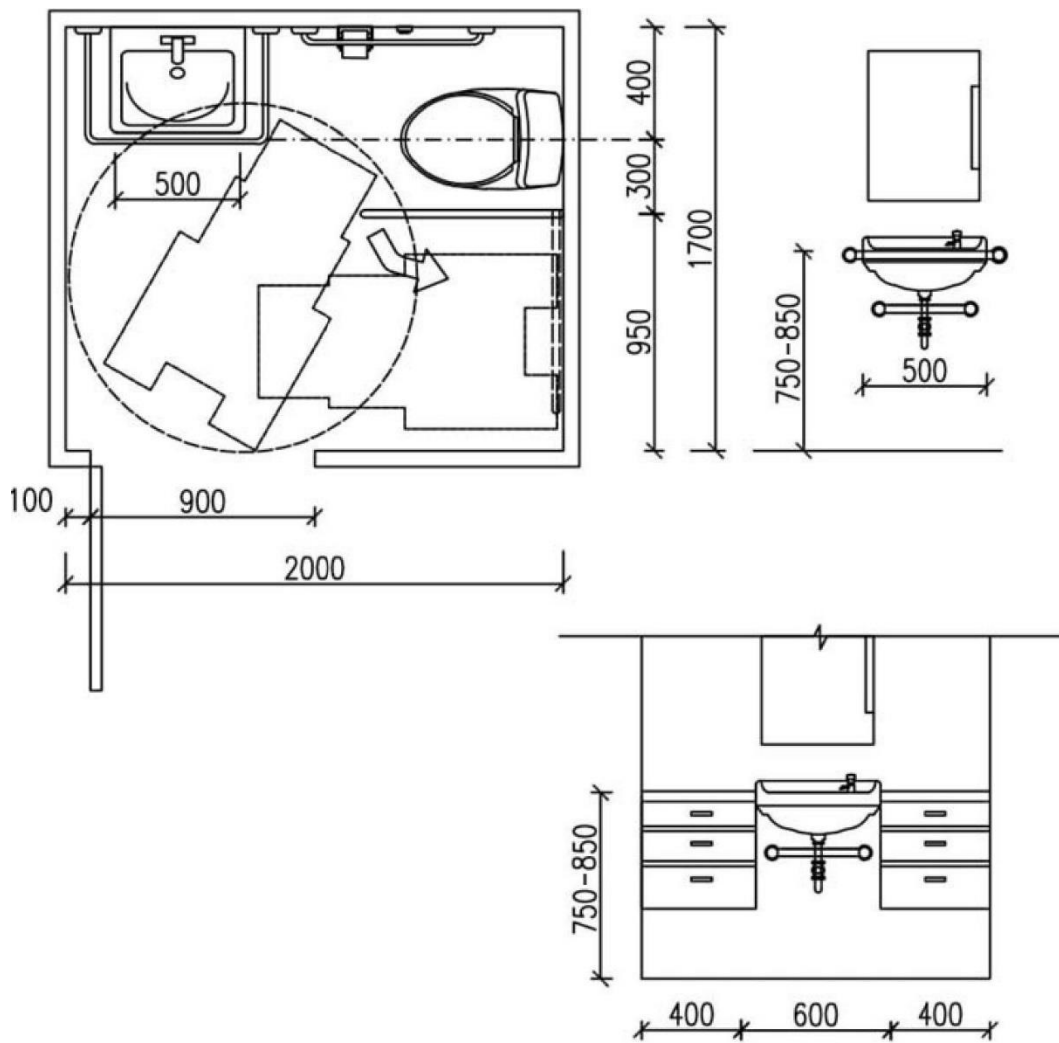
Розділ 7 ОСОБЛИВІ ВИМОГИ ДО СЕРЕДОВИЩА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МАЛОМОБІЛЬНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

Пункт 7.3 Робочі місця

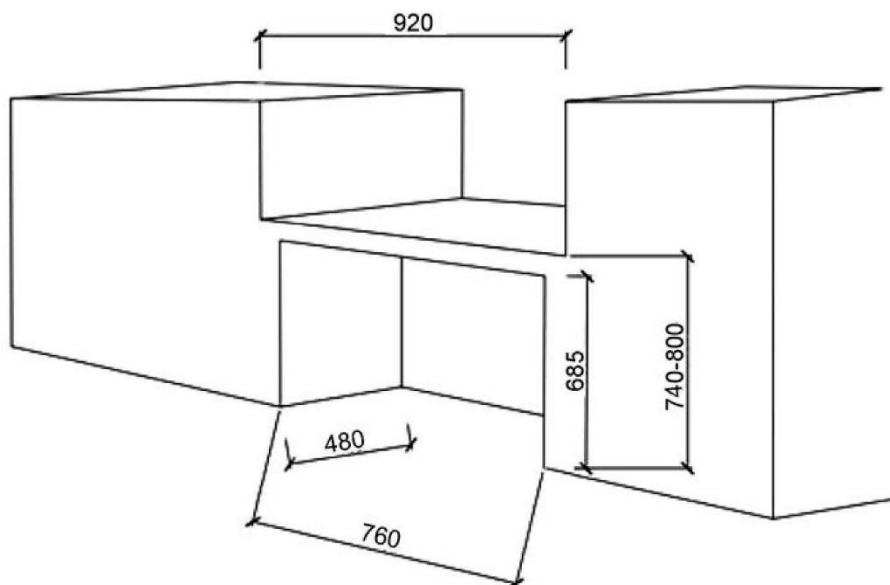
У Рисунку 16 «Обладнання кухні» замінити відповідну графічну частину на:

У **Рисунку 17** «Варіанти вирішення санітарних вузлів» замінити відповідну графічну частину, на:

У **Рисунку 18** «Приклад застосування універсального дизайну у обладнанні прилавків і інших місць обслуговування» замінити графічну частину:

Назву **Рисунку 22** «Обладнання місць у залах для глядачів (кінотеатрів, театрів, концертних залів)» *замінити на* «Розташування місць у залах для глядачів (кінотеатрів, театрів, концертних залів)».

У **підпункті 7.3.12** слово «заклади» *замінити словами* «громадські будівлі та споруди».

Розділ 8 ЗАСОБИ БЕЗПЕКИ, ОРІЄНТУВАННЯ, ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ КОРИСТУВАННІ СЕРЕДОВИЩЕМ

Пункт 8.1 Тактильні елементи доступності

У **підпункті 8.1.2** слова «самостійній орієнтації» *замінити словами* «самостійному орієнтуванню».

Пункт 8.2 Тактильні смуги

Підпункт 8.2.5 викласти у новій редакції:

«Спеціальні ТС – це тактильний наземний/підлоговий показник, виготовлений зі штучних спеціальних тактильних індикаторів (рисунок 28а).

Вимоги до виготовлення окремих тактильних індикаторів наведені в ДСТУ ISO 23599.

Спеціальні попереджувальні ТС повинні мати тип рифу (рельєф) у вигляді зрізаних півсфер, зрізаних конусів тощо.(тип рифу №1) рис. 28а.

Спеціальні направляючі ТС повинні мати тип рифу (рельєф) у вигляді повздовжніх (паралельних один одному) рифів або ребер. (тип рифу №2) рис. 28а.

Спеціальні інформаційні смуги, в залежності від місць розташування, можуть мати тип рифу №1 або №2.

Спеціальні тактильні смуги можуть облаштовуватися в один з таких способів:

а) Основа тактильного індикатора укладається врівень з поверхнею пішохідного шляху. Тактильний контраст спеціальної ТС забезпечується лише рифом, який повинен виступати над поверхнею 0,004 м - 0,005 м (Рис 28 б).

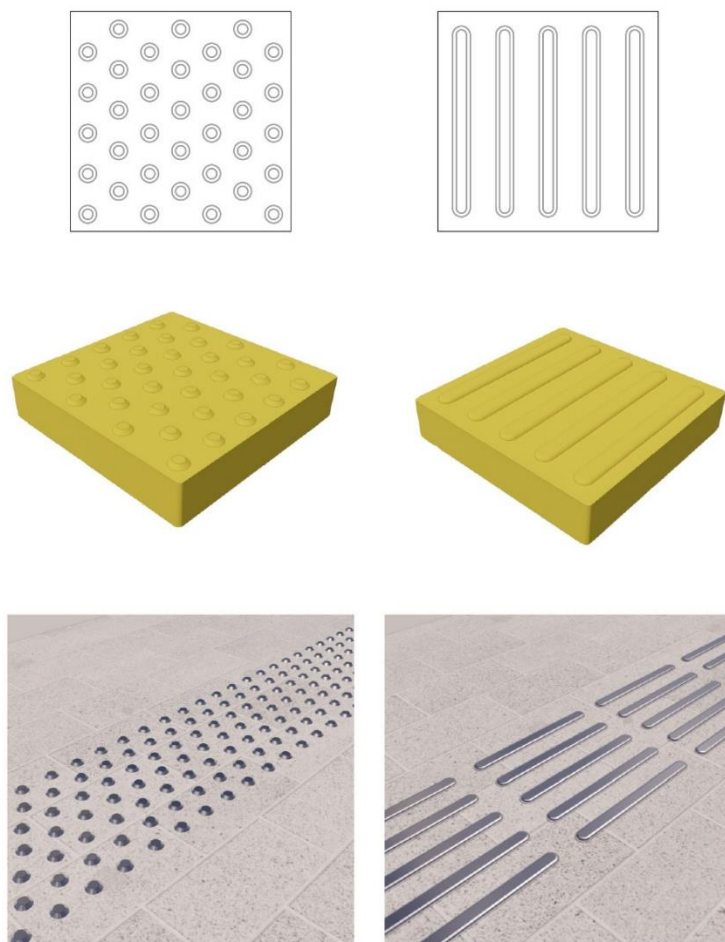
б) Основа тактильного індикатора укладається на поверхню пішохідного шляху. При цьому основа такого індикатора не повинна перевищувати 0,003 м, загальна висота з рифом має становити не більше 0,008 м над поверхнею пішохідного шляху, а закріплення такого індикатора до поверхні бути надійним і довговічним (Рис 28в).

Об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури (вокзали, аеропорти, платформи та перони рейкового транспорту), зупинки громадського транспорту, підземні переходи, пішохідні шляхи при виході на проїзну частину слід облаштовувати системою спеціальних тактильних смуг.

В усіх інших випадках рекомендується застосовувати стандартні тактильні смуги.

Рекомендації щодо конкретних параметрів, рішень та місць облаштування ТС наведено у Додатку Ж.».

Рисунок 28а *замінити на:*

тип рифу №1

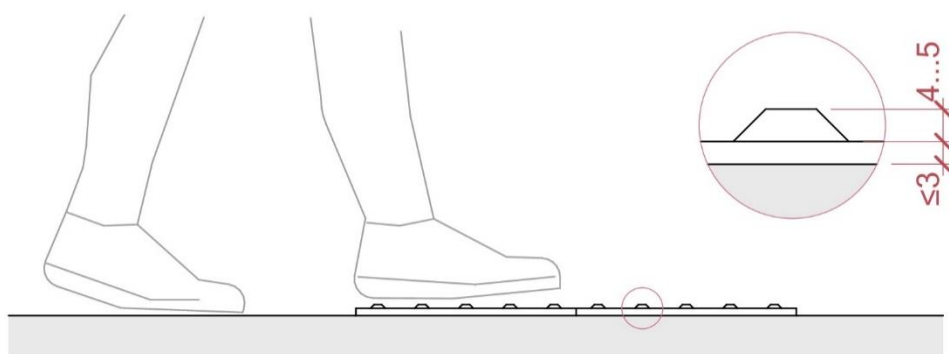
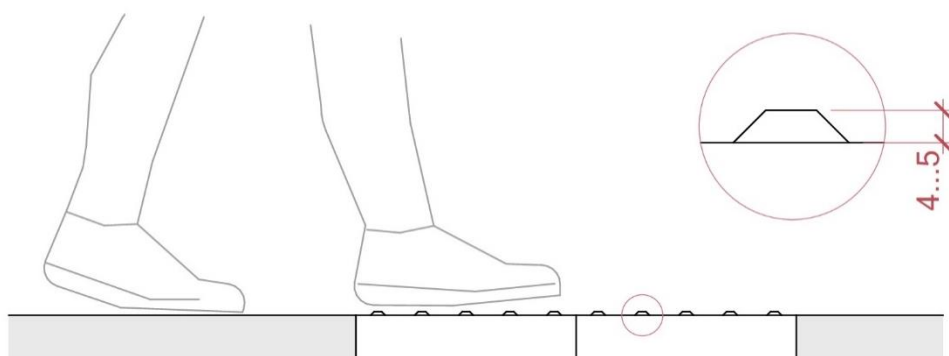
тип рифу №2

Рисунок 28а Спеціальні тактильні індикатори.

Підпункт 8.2.9 викласти у новій редакції:

«Попереджувальну ТС слід застосовувати для попередження про бар'єр, небезпеку, перешкоду. Спеціальні попереджувальні ТС повинні бути завширшки не менше ніж 0,3 м - 0,6 м.

У **Рисунку 28б** «Приклад укладання тактильного індикатора на поверхні шляху руху» замінити графічну частину на:

Доповнити **Рисунком 28в**:

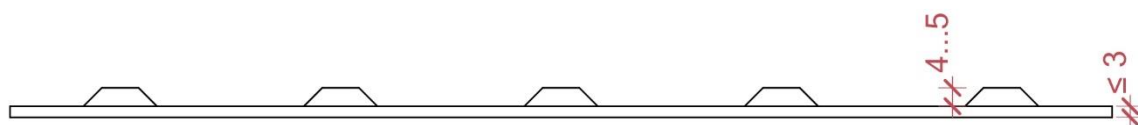

Рисунок 28в - Профіль спеціального тактильного індикатора, що допускається для встановлення на існуючі поверхні.

Рисунок 29 *вилучити.*

Підпункт 8.2.10 *викласти у новій редакції:*

«Спеціальні попереджувальні ТС повинні мати ширину відповідно до ширини перешкоди на шляху руху. Початок попереджувальної ТС повинен знаходитись не менше ніж за 0,15 м і а кінець не більше ніж 1,0 м до перешкоди (рисунок 30а).

Перед входними дверима початок (ближній край до дверей) спеціальної попереджувальної тактильної смуги повинен розміщуватись на відстані не менше, ніж ширина відкривання дверного полотна.

Попереджувальні ТС обов'язково встановлюють паралельно відносно бар'єру (перешкоди) під кутом 90 градусів відносно подальшого необхідного шляху руху в місцях:

— виходу на проїзну частину, по ширині розмітки пішохідного переходу (рисунок 30б).

У разі заокруглення проїзної частини допускається звуження попереджувальної тактильної смуги до 2 м (на максимальному віддаленні від заокруглення). У такому разі відстань від краю попереджувальної ТС до проїзної частини може бути збільшено до 1 м (рисунок 30в). За неможливості влаштування попереджувальної ТС під кутом 90 градусів відносно подальшого шляху руху, допускається влаштування попереджувальної ТС паралельно контуру (краю) проїзної частини. При цьому до такої попереджувальної ТС повинен примикати промінь направляючої або інформаційної ТС, який орієнтований у напрямку подальшого шляху руху;

— перед надземним чи підземним переходом;

— по краю платформи (перону) на залізничному транспорті, метрополітені, рейковому транспорті, автовокзалі;

— по краю посадкових майданчиків зупинок громадського транспорту;

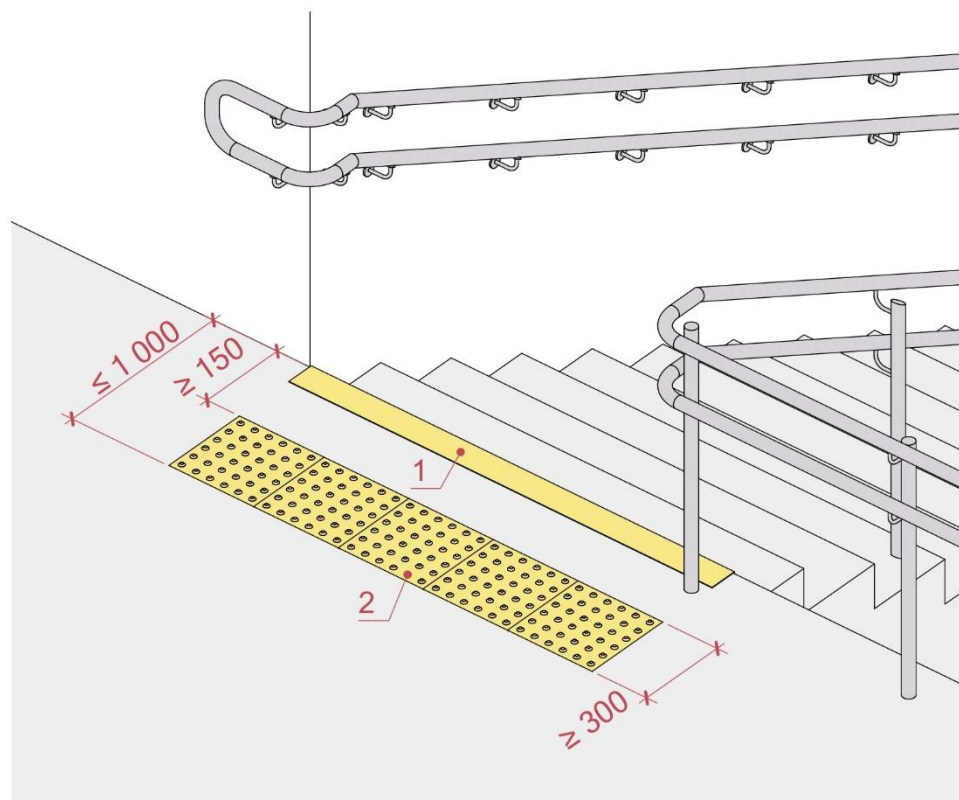
— перед входами (хвіртками) на огорожену територію громадських будівель та споруд;

— перед початком сходів (відкритих та внутрішніх). На сходових клітинах, на проміжних майданчиках між маршами відкритих сходів пішохідних шляхів, підземних та надземних переходів допускається не встановлювати попереджувальні ТС. Необхідність встановлення таких попереджувальних ТС на проміжних площадках між маршами відкритих та внутрішніх сходів визначається завданням на проектування;

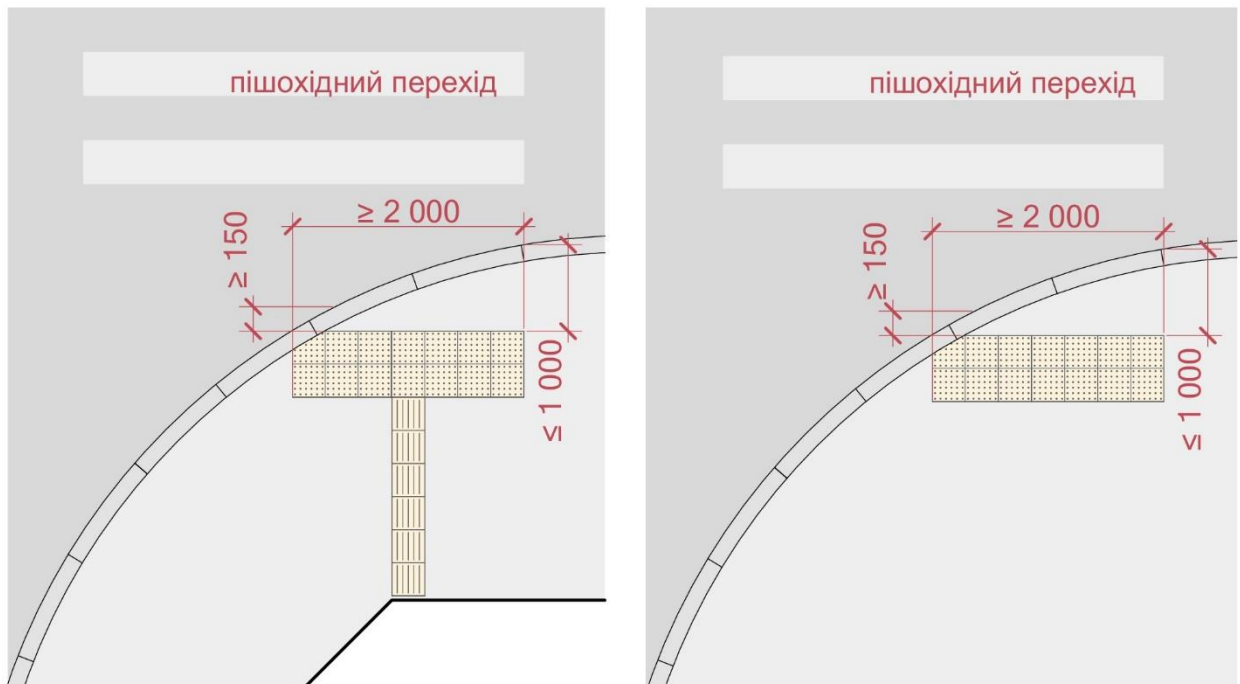
— перед початком відкритих пандусів, якщо до такої ТС примикає направляюча або інформаційна ТС;

— перед входними дверима, якщо до такої ТС примикає направляюча або інформаційна.»

У **Рисунку 30а** «Застосування попереджувальної тактильної смуги перед початком сходів» замінити графічну частину на:

У **Рисунку 30в** «Приклади влаштування попереджувальної та інформаційної ТС перед пішохідним переходом у разі заокруглення проїзної частини» *замінити графічну частину на:*

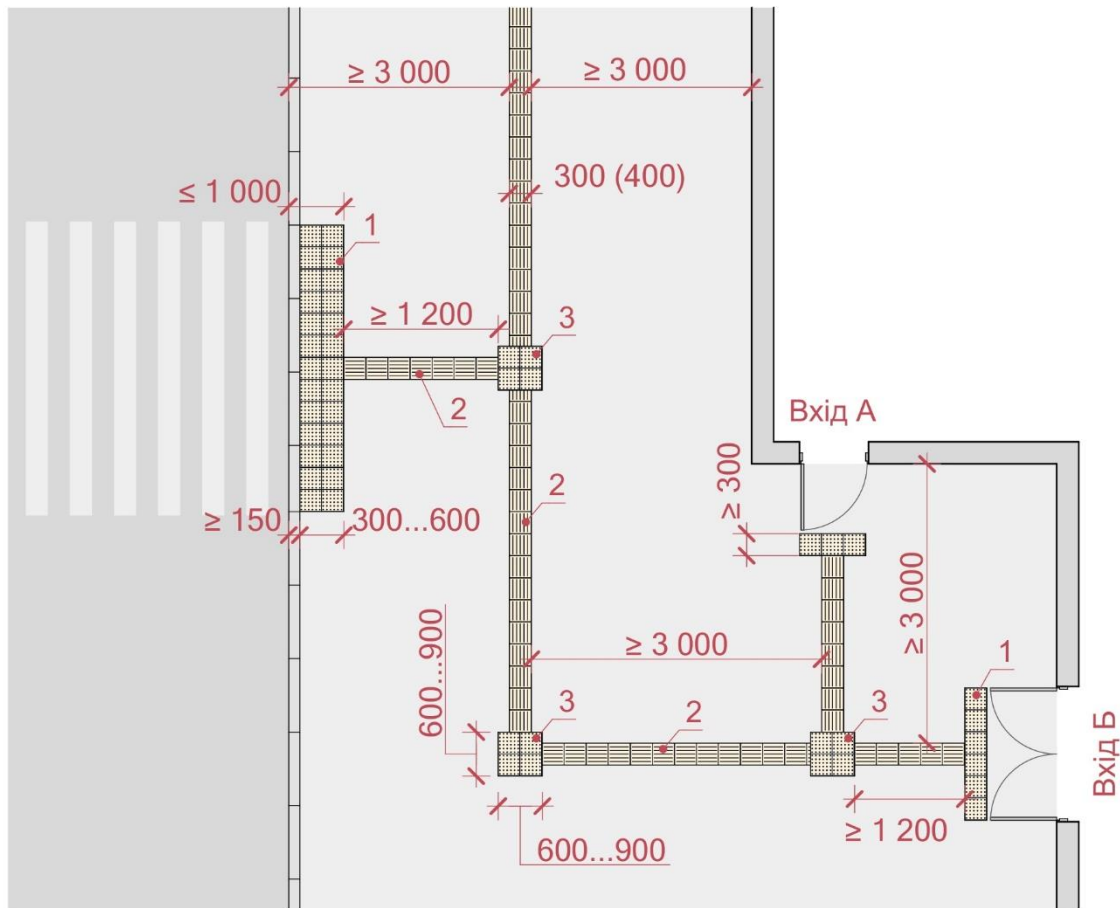

Підпункт 8.2.11 викласти у новій редакції:

«Направляюча ТС повинна забезпечувати вільне орієнтування для пошуку необхідного та безпечного напрямку руху осіб з порушенням зору та інших користувачів.

Спеціальна направляюча ТС повинна бути завширшки 0,3 м (допускається 0,4 м).».

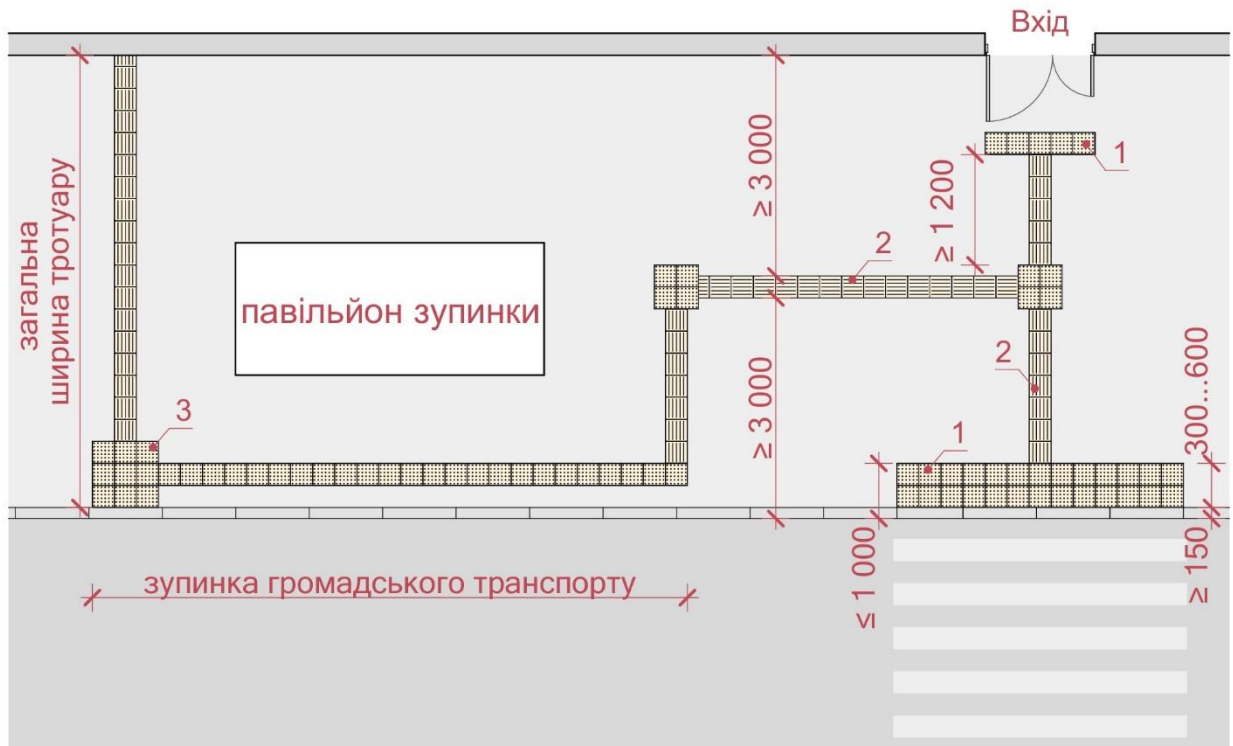
У **Рисунку 31а** «Приклад влаштування маршруту руху за допомогою направляючої ТС від входу/виходу з будівлі до основних об'єктів дорожнього простору» *замінити графічну частину на:*

Абзац перший підпункту 8.2.13 викласти у новій редакції:

«Системи зовнішніх направляючих ТС повинні бути передбачені на площах, вулицях, у відкритих громадських просторах, на шляхах до об'єктів громадського призначення, транспорту та транспортної інфраструктури (рисунок 32а).»

У **Рисунку 32а** «Приклад улаштування маршруту руху за допомогою системи спеціальних ТС від входу/виходу з будівлі до основних об'єктів дорожнього простору» *замінити графічну частину на:*

Підпункт 8.2.16 викласти у новій редакції:

«У місці початку наземного пішохідного переходу (перехрестя), інших пішохідних перетинів тротуару та проїзної частини інформаційна ТС влаштовується перпендикулярно до попереджувальної ТС. (рисунок 33а).

В місцях розташування підземних та надземних пішохідних переходів, місць отримання інформації чи надання послуг, допускаються інші кути примикання, у тому числі у вигляді продовження ТС у відповідному напрямку, залежно від планувальних рішень. При цьому інформаційну ТС рекомендується встановлювати по всій ширині пішохідного шляху (рисунок 34а).

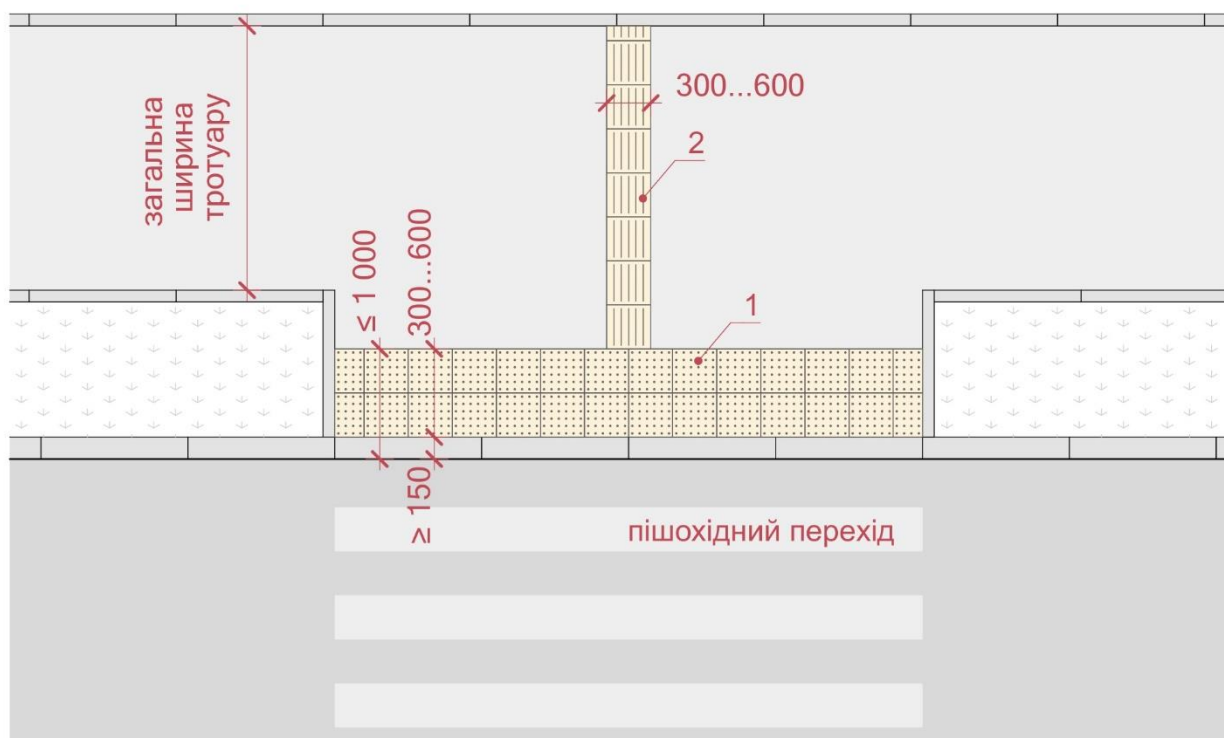
Інформаційними ТС позначаються початок (закінчення) зупинок громадського транспорту. (рисунок 35а).

В усіх цих випадках інформаційна ТС має тип рифу №2.

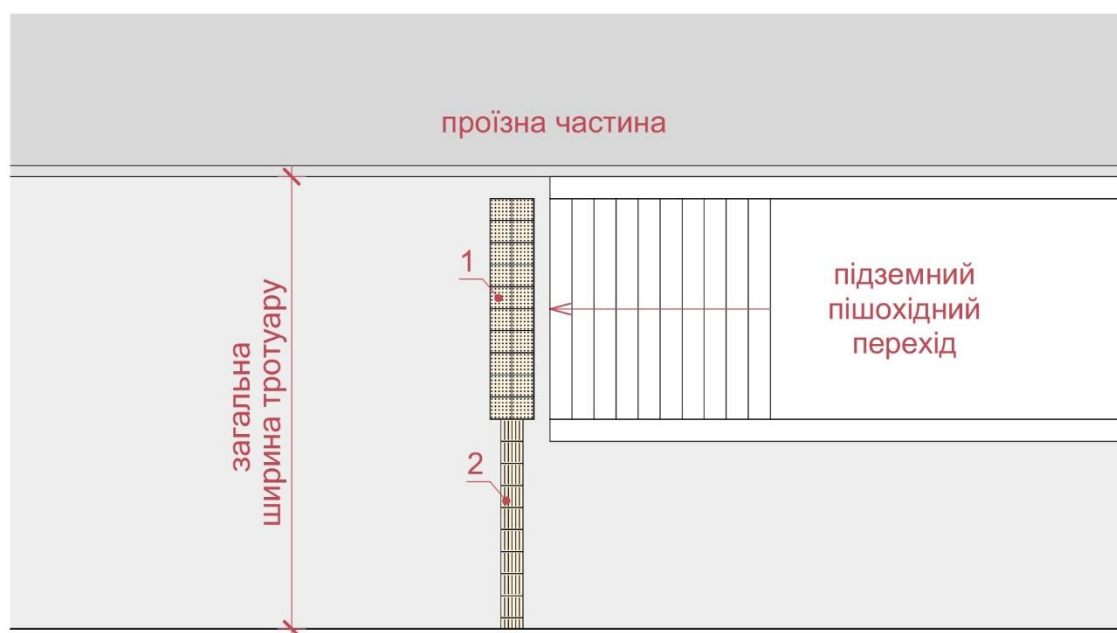
Місця посадки в маршрутний пасажирський транспорт на зупинках, місця розташування інших об'єктів інформації та послуг позначаються інформаційною ТС прямокутної форми зі стороною не менше 0,9 м з типом рифу №1.

Поворот направляючої ТС більше ніж на 45 градусів та/або її розгалуження позначається інформаційною ТС прямокутної форми зі стороною не менше 0,6 м з типом рифу №1.»

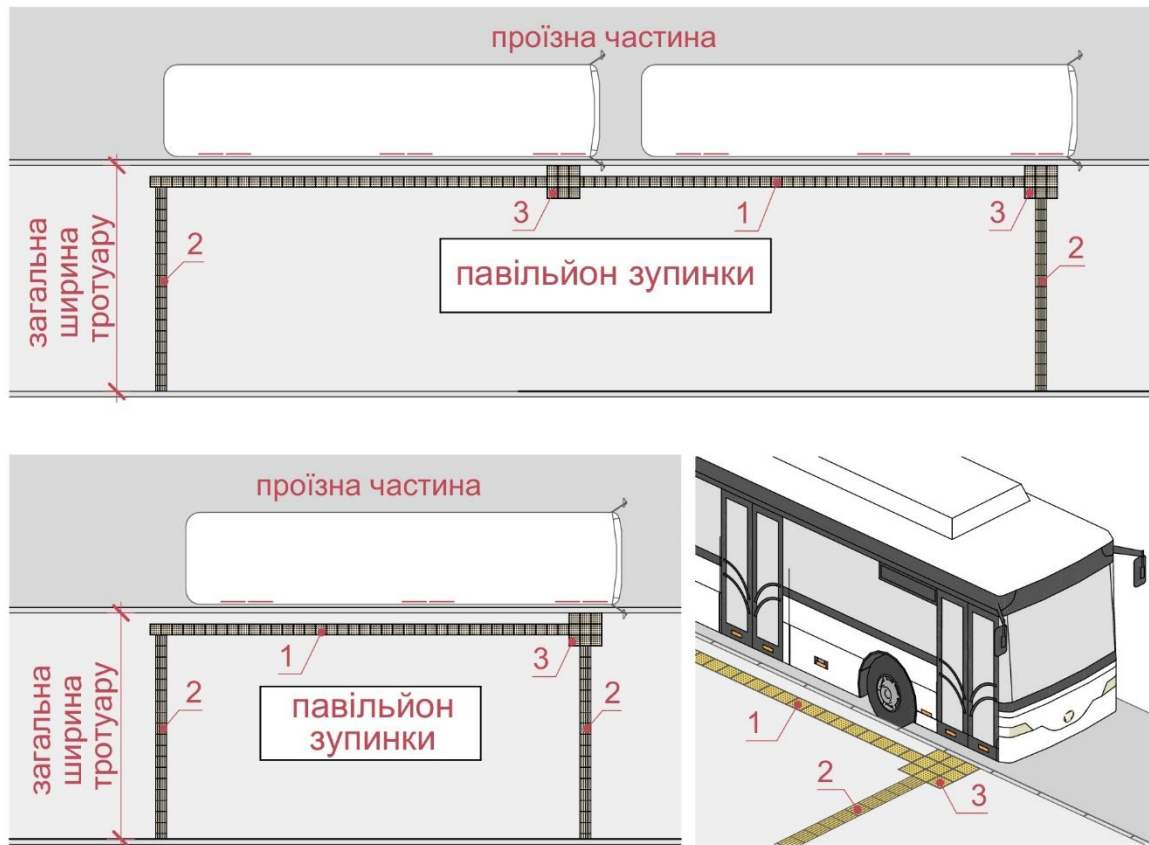
У **Рисунку 33а** «Застосування спеціальних ТС на наземних пішохідних переходах» графічну частину замінити на:

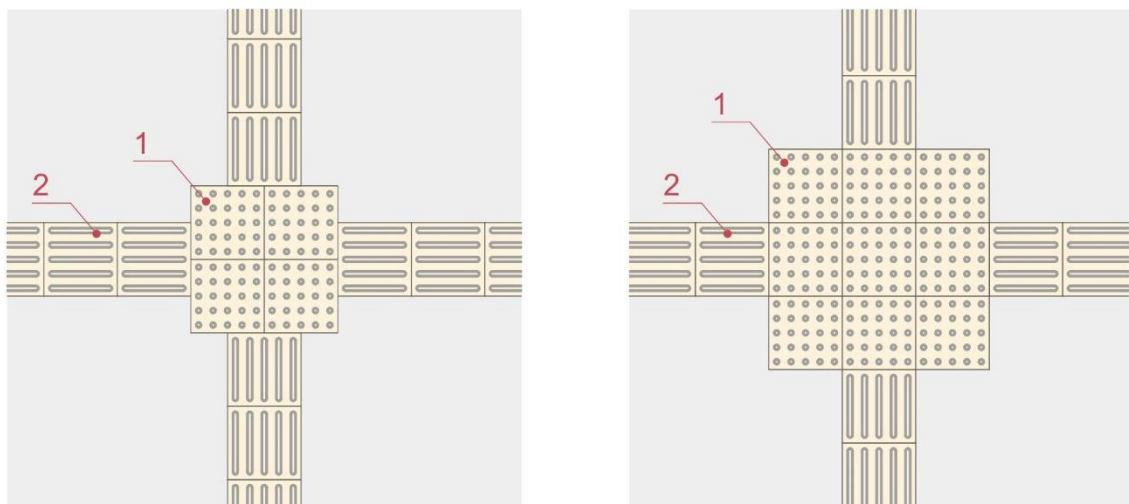
У **Рисунку 34а** «Приклад можливого застосування спеціальної інформаційної ТС перед підземним переходом» *графічну частину замінити на:*

У **Рисунку 35а** «Приклад можливого застосування спеціальних ТС на зупинках громадського транспорту» *графічну частину замінити на:*

У **Рисунку 36а** «Застосування спеціальної інформаційної ТС для відображення повороту (розходження) направляючої ТС» *графічну частину замінити на:*

Пункт 8.3 Тактильні інформаційні покажчики

Підпункт 8.3.4 *викласти у новій редакції:*

«Зовнішня тактильна табличка повинна містити основну інформацію про об'єкт: назву, робочі та вихідні дні, години роботи. За необхідності на табличці може зазначатися контактний телефон та інша додаткова інформація.»

Долучити новий підпункт 8.3.4.1:

«Зовнішня тактильна табличка розміщується на стіні праворуч або ліворуч від вхідних дверей так, щоб нижній край таблички був на висоті 1,2–1,6 м від поверхні вхідної площадки, а шрифт Брайля опинився на висоті не нижче 1,2 м і не вище 1,5 м. Зовнішню тактильну табличку рекомендовано розміщувати на відстані 0,3–0,5 м від дверного прорізу або лиштви, праворуч або з боку дверної ручки.»

Підпункт 8.3.5 викласти у новій редакції:

«Внутрішні тактильні таблички доцільно встановлювати у холах, вестибюлях, інших функціональних зонах будівлі, а також біля входів до приміщень. Такі таблички повинні містити назву та/або номер зони чи приміщення, а за необхідності – інформацію про функціональне призначення зони чи приміщення та послуги, що там надаються.»

Долучити новий підпункт 8.3.5.1:

Внутрішні тактильні таблички біля дверей з назвою та/або номером приміщення розміщуються на відстані 0,3 м праворуч від дверного прорізу чи лиштви, або з боку дверної ручки так, щоб шрифт Брайля опинився на висоті не нижче 1,2 м і не вище 1,5 м.

Внутрішні тактильні таблички можуть встановлюватися в іншому місці поруч із дверима (ліворуч, збоку) залежно від конструктивних особливостей інтер'єру, з дотриманням параметрів висоти розміщення, наведених у цьому пункті.

У абзаці третьому підпункту 8.3.7 слово «стійці» замінити на «конструкції».

Пункт 8.4 Візуальні елементи доступності

Підпункт 8.4.1. викласти у новій редакції:

«Вимоги до візуальних елементів доступності.

Основний принцип використання кольорових рішень для візуальних елементів доступності (ВЕД) – це застосування контрастного співвідношення кольорів при зоровому сприйнятті.

Для комбінування кольорів рекомендується поєднувати більш темні кольори, розташовані на краю колірного спектру, з більш яскравими кольорами. Контрастне співвідношення кольорів досягається за рахунок спеціальних та стандартних (універсальних) рішень.

Стандартні (універсальні) рішення (контрастне відокремлення) - це контрастне виділення за допомогою співвідношення різних гам кольорів елементів основного середовища та інтер'єру/екстер'єру: (поручні, відбійники, плінтуси); окремі частини конструкцій дверей (дверне полотно, лиштва, фурнітура), сантехнічне обладнання (раковина, змішувачі), меблі, деталі декоративних елементів тощо.

Спеціальні рішення (контрастне маркування) - виділення окремих елементів шляхом застосування фарби, стрічки, плівки або наліпок контрастного кольору.

Для контрастного маркування можна використовувати рекламну, інформаційну та/або довідкову інформацію. В такому разі написи та графічні елементи мають наноситися на непрозорий фон, колір шрифтів повинен бути контрастним відносно кольору фону, а сам фон мати поля завширшки не менше 0,05 м. При цьому рекомендовано використовувати не більше трьох кольорів.»

Назву підпункту 8.4.2. викласти у новій редакції: «Контрастне маркування або відокремлення».

Підпункт 8.4.2.2а викласти у новій редакції:

«Контрастне маркування або відокремлення для орієнтування та безпеки.

У разі збігу кольорів в інтер'єрі чи екстер'єрі необхідно забезпечувати їхнє контрастне співвідношення для наступних об'єктів, елементів та конструкцій шляхом застосування стандартних (універсальних) або спеціальних рішень, віддаючи перевагу стандартним (універсальним) рішенням.

Долучити новий підпункт 8.4.2.26:

Контрастно маркуватися або відокремлюватися обов'язково повинні:

- елементи благоустрою: наземні обмежувачі руху транспорту, шлагбауми, стовпи, колони, бордюрий камінь, початок/закінчення штучного підвищення (пониження) пішохідного шляху, інформаційні стояки, елементи обладнання, навісні перешкоди;
- сходи відкриті та всередині будівель (складові елементи сходів), перша та остання сходинка сходового маршу по краю сходинки, інші сходинки за умови, що вони відрізняються одна від одної за висотою, глибиною, шириною, мають інші відмінності за формою тощо, поручні на сходах;
- пандуси - початок та закінчення підйомів, спусків, горизонтальні майданчики для відпочинку, розвороту, периметр пандусу за відсутності поручнів, поручні;
- зовнішні двері (зовні та всередині будівлі), в разі збігу дверей та фасаду будівлі за кольором та збігу кольору дверного полотна із кольорами інших елементів екстер'єру/інтер'єру;
- вхідні групи з світлопрозорих матеріалів (візуальне розділення дверей та фасадних конструкцій для легкої інтуїтивної візуальної ідентифікації);
- обертові двері (стіна, вздовж якої обертаються двері, полотно обертових дверей, підлога та пристрій зупинки руху обертових дверей);
- елементи інтер'єру (всередині приміщень): пороги, арки, інші звуження шляху руху, зміни висот, наявні навісні конструкції на шляху руху, окремі об'єкти та елементи інтер'єрів, стійки колон, якщо вони візуально непомітні або співпадають за кольором із кольорами інтер'єру, плінтус на шляхах руху відносно кольору стіни та підлоги;
- усі прозорі конструкції, які знаходяться на шляхах руху: стіни, турнікети; місця для надання/отримання товарів, інформації чи послуг, (операційні вікна в банках, пошті; каси, довідкові бюро чи бюро перепусток тощо).
- елементи меблювання (столи, шафи, стільці, лави), замки, засоби для прийняття електронних карток чи перепусток переговорні пристрої, вмикачі світла (розетки);

елементи інтер'єру та оздоблення в санітарно-гігієнічних приміщеннях, душових кімнатах: поручні, сантехнічне обладнання дозатори фіксатори, гачки, стільчаки до кольору стіни та підлоги.

Способи забезпечення контрастного співвідношення кольорів відповідно до типів об'єктів наведені у Таблиці Ж.4. додатку Ж»

Підпункт 8.4.3.1 викласти у новій редакції:

«ІТІП рекомендується об'єднувати із ТІП – облаштовувати універсальні ІТІП (п. 3.68 цих норм). У разі встановлення універсальних ІТІП встановлювати ТІП не потрібно.

Усі ІТІП повинні бути виконані збільшеним шрифтом (рекомендований розмір шрифту – не менше 36 пунктів) та у контрастному співвідношенні кольорів шрифтів відносно фону табличок.

ІТІП рекомендовано розміщувати на відстані 0,3 м від дверного прорізу або лиштви, з боку дверної ручки. ІТІП можуть встановлюватися в іншому місці поруч із дверима чи проходом (збоку) залежно від конструктивних особливостей інтер'єру, з дотриманням параметрів висоти розміщення, наведених у цьому пункті.

ІТІП повинні бути розташовані на висоті від 1,2 м до 1,6 м так, щоб шрифт Брайля опинився на висоті не нижче 1,2 м і не вище 1,5 м.

Якщо ІТІП розміщують на фасаді на висоті 2 м і вище, слід дотримуватись вимог додатка В щодо розміру символів, формату та співвідношення кольорів.

Рекомендації щодо конкретних параметрів та місць розташування ІТІП наведено в додатку Ж.»

Розділ 9 ВИМОГИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ БУДІВЕЛЬ І СПОРУД ГРОМАДСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ІЗ УРАХУВАННЯМ ПОТРЕБ ОСІБ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ

У пункті 9.1 слова «надійної орієнтації» замінити словами «надійному орієнтуванню».

Розділ 10 ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

Пункт 10.3 викласти у новій редакції:

«Ширина (у просвіті) ділянок евакуаційних шляхів, які використовуються МГН, повинна бути не менше ніж, м:

- дверей із приміщень, у яких перебуває не більше ніж 15 осіб - 0,9;
- прорізів і дверей в інших випадках, проходів усередині приміщень - 1,2;
- лоджій і балконів - 1,5;
- коридорів, пандусів, що використовуються для евакуації - 1,8;
- зовнішньої повітряної зони сходової клітки типу Н1, галерей - не менше 1,5».

Пункт 10.4 викласти у редакції:

«Не допускається передбачати шляхи евакуації МГН по сходах типу С3 (зовнішніх відкритих)».

Пункт 10.5 викласти у редакції:

«Пандуси слід виконувати з негорючих матеріалів.

Планувальні та конструктивні рішення евакуаційних пандусів, клас вогнестійкості їх несучих та огорожувальних конструкцій, забезпечення природного освітлення, протидимного захисту, влаштування евакуаційних виходів з них повинні відповідати вимогам встановлених до сходів та сходових кліток відповідних типів згідно ДБН В.1.1-7».

Перший абзац пункту 10.7 викласти у наступній редакції:

«Якщо за проектом неможливо забезпечити необхідний (розрахунковий) час евакуації МГН, то для порятунку МГН на шляхах евакуації слід передбачати пожежобезпечну зону, з якої вони можуть евакуюватися більш тривалий час або знаходитися в ній до прибуття рятувальних підрозділів.

Для людей групи мобільності М4, такі пожежобезпечні зони слід передбачати на всіх поверхах, які не мають евакуаційного виходу оснащеного пандусом, що відповідає вимогам ДБН В.1.1-7.

Як пожежобезпечні зони допускається використовувати відкриті назовні лоджії (балкони), які мають суцільний простінок завширшки не менше ніж 3 м».

Пункт 10.10 доповнити другим абзацом наступного змісту:

«У пожежобезпечних зонах не допускається розміщувати:

обладнання, трубопроводи, шафи розташування, якого не допускається у сходових клітках згідно ДБН В.1.1-7;

вузли обліку електроенергії, системи електропалення, системи електропроводки, крім прихованої електропроводки для освітлення такої зони;

повітроводи, за винятком повітроводів систем створення різниці тисків під час пожежі».

Пункт 10.11 *викласти у новій редакції:*

«Матеріали, що застосовуються для опорядження стін, стель та покриття підлоги пожежобезпечних зон, повинні бути негорючими. Двері до пожежобезпечної зони повинні бути протипожежними та такими, що зачиняються самі з ущільненнями в притулах».

Пункт 10.12 *викласти у новій редакції:*

«Пожежобезпечна зона повинна бути незадимлюваною. У разі пожежі в ній повинен створюватися надлишковий тиск або входи до пожежонебезпечної зони і виходи з неї повинні влаштовуватися через протипожежні тамбур-шлюзи 1-го типу з підпором повітря під час пожежі.

Допускається не передбачати протипожежні тамбур-шлюзи з підпором повітря у місці безпосереднього сполучення пожежобезпечної зони:

із зовнішньою повітряною зоною незадимлюваної сходової клітки типу Н1 або іншим простором, що задовольняє вимогам до такої зони згідно ДБН В.1.1-7;

із незадимлюваними сходовими клітками Н2-Н4, за умови, що надлишковий тиск створюється безпосередньо у просторі пожежобезпечної зони або тамбур-шлюзи влаштовуються у складі сходових кліток відповідних типів;

із шахтами ліфтів, за умови, що такі шахти передбачено із системами підпору повітря під час пожежі».

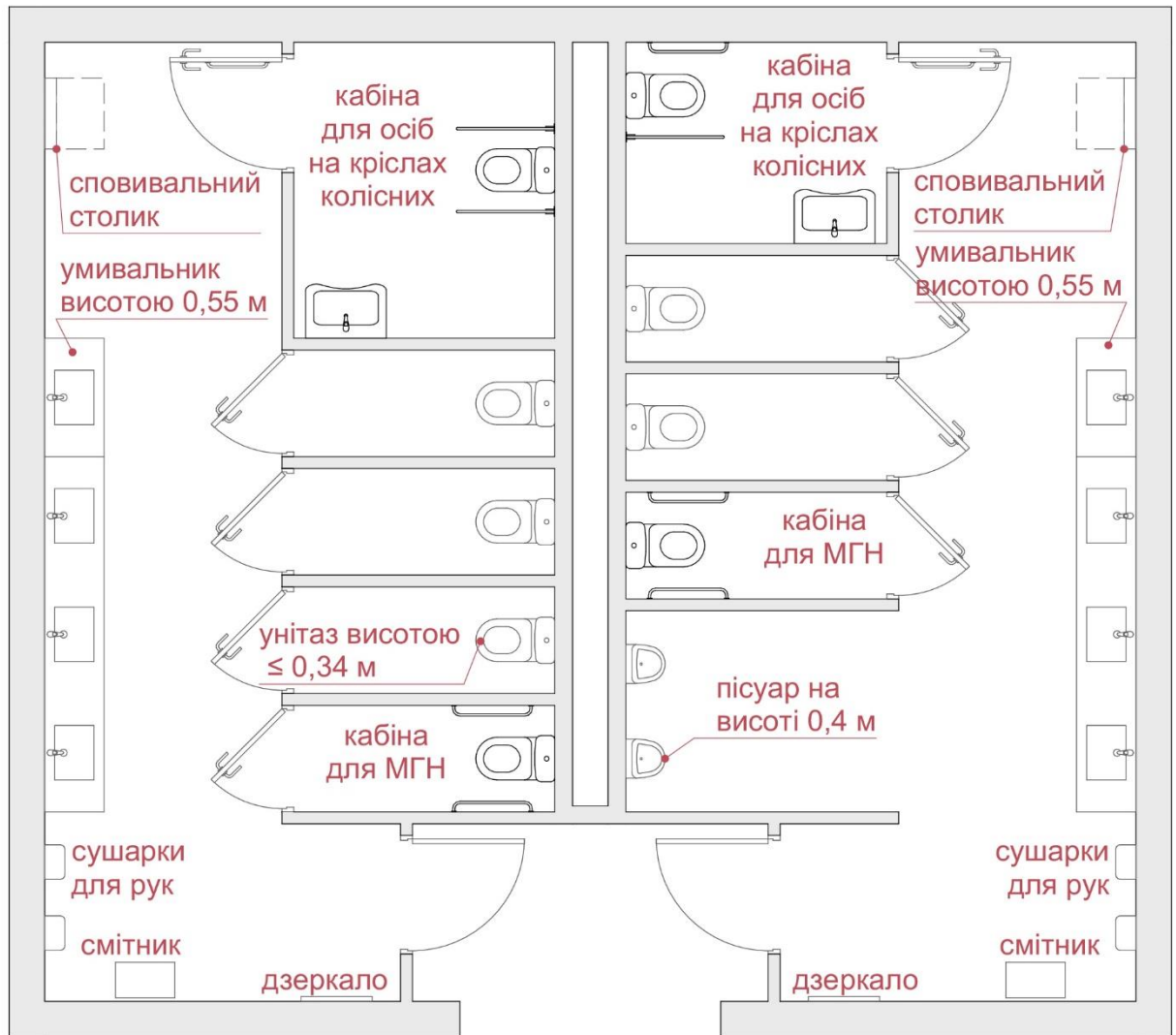
Система підпору повітря до пожежобезпечних зон, протипожежних тамбур-шлюзів, сходових кліток та ліфтових шахт повинна відповідати ДСТУ EN 12101-6, ДБН В.2.5-56».

Розділ 11 САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ВИМОГИ

Пункт 11.4 *викласти у новій редакції:*

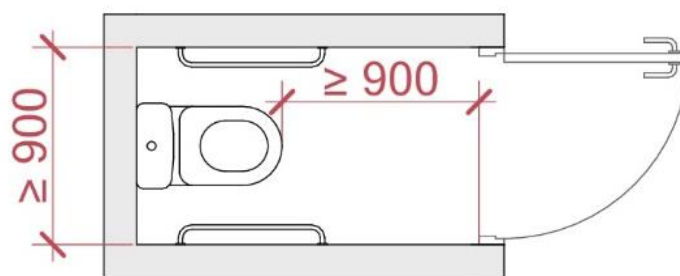
«В усіх громадських будівлях і спорудах при розрахунковій чисельності відвідувачів 50 осіб і більше або у разі розрахункової тривалості перебування відвідувача в будинку 60 хв і більше слід передбачати туалети загального користування, розраховані на широке коло відвідувачів, зокрема для маломобільних груп населення та/або універсальні санітарно-гігієнічні приміщення.»

Рисунок 41а «Приклад облаштування універсальної kabіни в туалеті загального користування» *замінити графічну частину:*

Додати до рисунку Примітку такого змісту: «На рисунку відображені можливі варіанти окремих планувальних елементів.»

У **Рисунку 416** «Приклад облаштування kabіни для МГН» замінити графічну частину:

Пункт 11.6 викласти у новій редакції:

«Універсальна kabіна туалету загального користування та універсальне санітарно-гігієнічне приміщення»

11.6.1 Розміри приміщення

Універсальна kabіна туалету загального користування та універсальне санітарно-гігієнічне приміщення повинні мати розміри в плані не менше ніж: ширина – не менше ніж 1,65 м, глибина

– не менше ніж 1,8 м. У кабіні поруч з унітазом слід передбачати простір для розміщення крісла колісного, а також гачки для одягу, милиць та іншого приладдя.

Під час нового будівництва універсальна кабіна туалету загального користування та універсальне санітарно-гігієнічне приміщення повинні мати розміри в плані не менше ніж: ширина – не менше ніж 1,7 м; глибина – не менше ніж 2,2 м (рисунок 41в).

Під час реконструкції та капітального ремонту універсальне санітарно-гігієнічне приміщення та універсальна кабіна туалету загального користування повинні мати розміри в плані не менше ніж: ширина – не менше ніж 1,65 м; глибина – не менше ніж 1,8 м. Рекомендовані розміри 1,7 м х 2,2 м. При цьому проєктне рішення має забезпечувати можливість маневрування на кріслі колісному.

11.6.2 Унітаз

В універсальній кабіні туалету загального користування та універсальному санітарно-гігієнічному приміщенні слід передбачити унітаз з розміщенням від умивальника гнучкого шлангу з душовою сіткою або унітаз з функцією біде. Для відведення води слід передбачити трап згідно з вимогами ДБН В.2.5-64.

Сидіння унітазу повинно мати висоту 0,4 м—0,48 м від підлоги. У разі кутового розміщення унітазу мінімальна відстань від осі унітазу до бічної стінки повинна бути 0,45 м.

11.6.3. Умивальник

В універсальній кабіні туалету загального користування та універсальному санітарно-гігієнічному приміщенні слід передбачити умивальник.

Умивальник встановлюється на висоті 0,75 м—0,85 м від рівня підлоги, та не повинен мати опору.

Нижня крайка дзеркала без функції повороту, повинна розміщуватись на висоті не вище ніж 0,9 м над рівнем підлоги, а верхня не нижче 1,9 м від рівня підлоги.

У разі застосування дзеркала з функцією повороту (поворотне дзеркало) висоту нижньої крайки дзеркала можна збільшувати до 1,2 м, за умови, що ручка повороту дзеркала на висоті не більше ніж 1,1 м.

Крани повинні мати змішувачі важільного типу або мати сенсорний датчик. Відстань до регулятора крана від передньої частини умивальника повинна становити не більше 300 мм. (рисунок 41г)

11.6.4. Поручні

В універсальній кабіні та універсальному санітарно-гігієнічному приміщенні й інших санітарно-гігієнічних приміщеннях, призначених для користування всіма категоріями громадян, у тому числі особами з інвалідністю, слід передбачати встановлення поручнів, штанг, поворотних або відкидних сидінь (рисунок 42).

По обидва боки унітазу встановлюють поручні. Поручні розміщують так, щоб відстань між ними становила 0,7 м—0,75 м. Тип поручнів (відкидні або стаціонарні) визначають залежно від місця встановлення унітазу та можливостей монтажу, але принаймні один з поручнів повинен бути відкидним (з кріпленням до стіни або на окремій опорі, що кріпиться до підлоги).

Відстань від стіни до осі закріпленого на ній поручня має бути не менше ніж 70 мм.

Поручні встановлюють на висоті 0,7 м—0,8 м від підлоги так, щоб їхній нижній край був на висоті 0,2 м—0,3 м вище сидіння унітазу. Довжина поручнів повинна простягатися на відстань не менше ніж 0,15 м далі переднього краю сидіння унітаза.

Для відкидних поручнів навантаження має становити не менше ніж 120 кг, рекомендовано – 170 кг.

11.6.5. Поручні повинні мати круглий переріз діаметром 32 мм—45 мм.

Розміщення іншого обладнання, такого як тримачі для рушників або туалетного паперу, урна тощо, не повинно перешкоджати використанню поручнів.

Двері

Двері повинні бути у простві завширшки не менше ніж 0,9 м (під час капітального ремонту та реконструкції допускається не менше ніж 0,8 м), без порогів і відчинятися назовні.

На внутрішньому боці дверного полотна, на висоті 0,6 – 0,9 м. від рівня підлоги, встановлюється горизонтальна ручка довжиною 450-600 мм.»

Номер **Рисунок 77** та графічну частину замінити на **Рисунок 41в**:

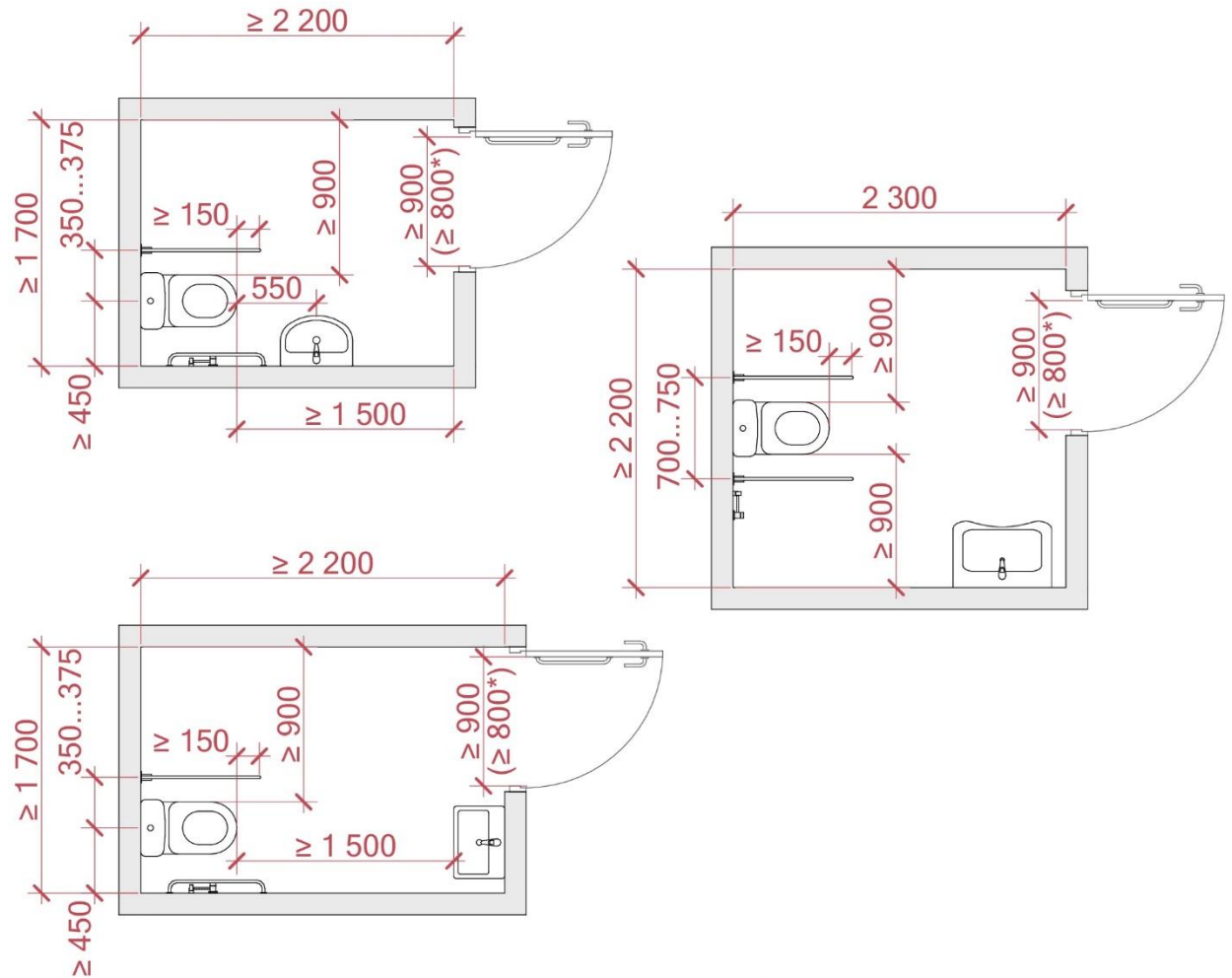

Рисунок 41в — Приклади проектних рішень універсального санітарно-гігієнічного

Долучити **Рисунок 41г**:

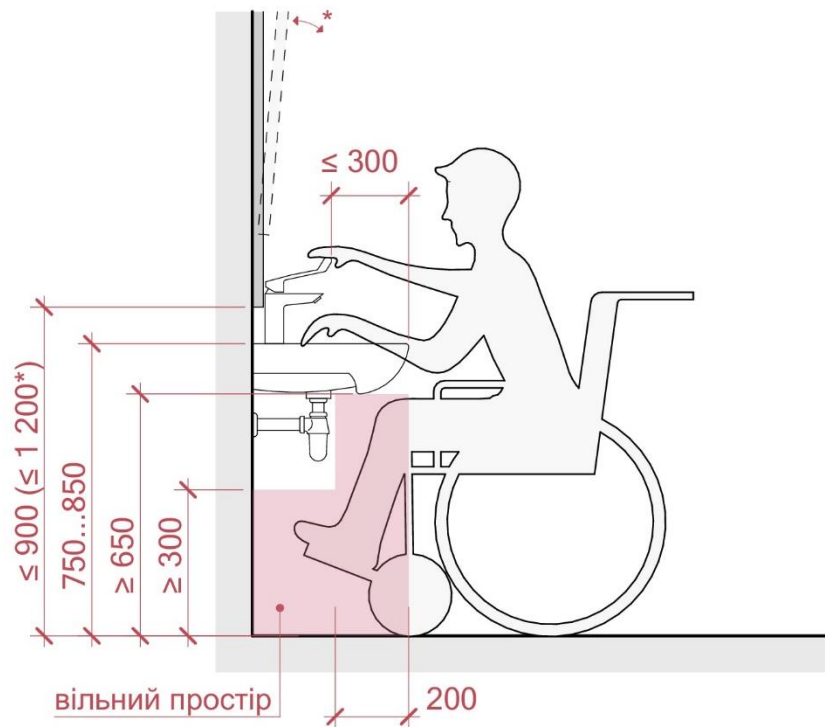

Рисунок 41г – Приклад влаштування умивальника (при застосуванні дзеркала із функцією зміни кута нахилу)

Пункт 11.6а *викласти у новій редакції:*

«Санітарно-гігієнічне приміщення для дітей.

Необхідність встановлення санітарно-гігієнічного приміщення для дітей визначають завданням на проектування.

Сидіння унітазу для дітей повинно мати заввишки 300 мм—380 мм від підлоги. У разі кутового розміщення унітазу для дітей відстань від осі такого унітазу до бічної стінки повинна бути в межах 305 мм—380 мм.

Поручні, що встановлюють біля унітазів для дітей, розміщують на висоті 510 мм—635 мм від підлоги так, щоб їхній нижній край був на висоті 0,2 м вище сидіння унітазу.

Умивальники слід встановлювати на висоті від 0,4 м до 0,5 м.»

У **пунктах 11.6б, 11.12 та 11.16** слово «закладів» *замінити словами* «громадських будівель та споруд».

Рисунок 42 «Приклад облаштування та розміщення обладнання універсального санітарно-гігієнічного приміщення (універсальної kabіни туалету загального користування) при реконструкції та капітальному ремонті» *змінити назву та графічну частину:*

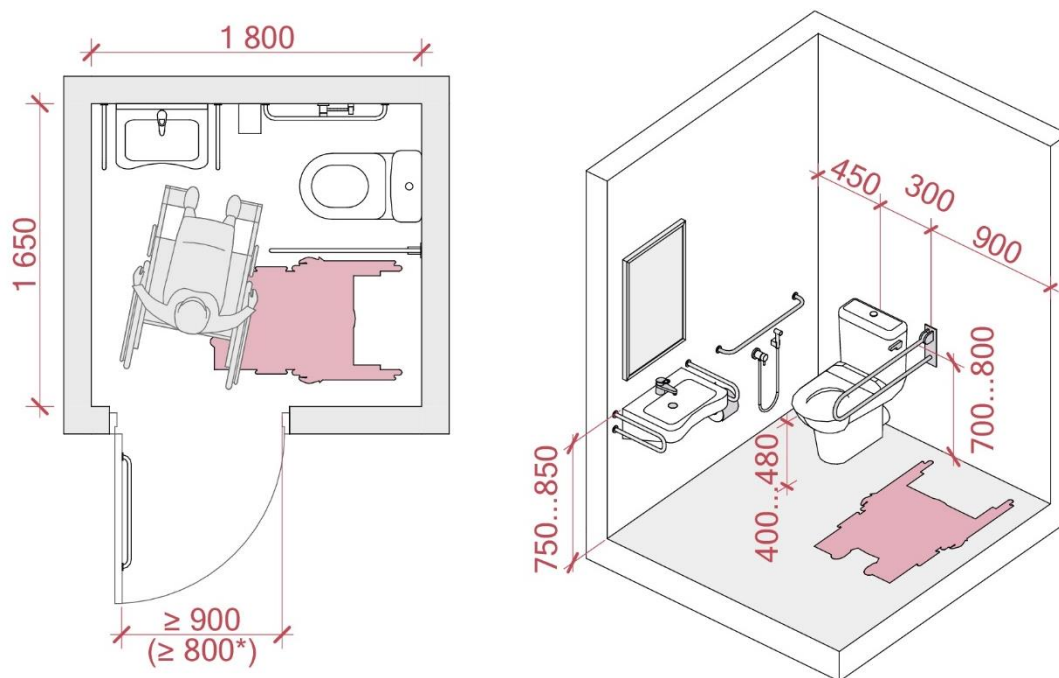

Рисунок 42 – Приклад облаштування та розміщення обладнання універсального санітарно-гігієнічного приміщення (універсальної kabіни туалету загального користування) при реконструкції та капітальному ремонті.

Абзац перший пункту 11.8 викласти у новій редакції:

«Поруч із туалетними приміщеннями загального користування, якщо в них не передбачено kabіни для МГН, необхідно передбачати універсальне санітарно-гігієнічне приміщення з окремим входом для користування МГН.»

ДОДАТКИ

ДОДАТОК Д. МАТЕРІАЛИ ДО РОЗРАХУНКУ МАКСИМАЛЬНОГО УХИЛУ Й ДОВЖИНИ ПАНДУСА

У назві Додатку Д вилучити слова та знаки «(рекомендований)» замінити на «(обов'язковий - для нового будівництва; довідковий - для інших типів будівельних робіт)».

Таблицю Д.1 викласти в новій редакції:

Таблиця Д.1

Максимальний підйом між проміжними площадками, мм	Максимальний ухил			Максимальна довжина між проміжними площадками, мм
	$a:b$	Кут ухилу, ° (градус)	%	
800	1:20	2,86	5,0	16 000
500	1:20	2,86	5,0	10 000
460	1:19	3,03	5,3	8 740
420	1:18	3,21	5,6	7 560
385	1:17	3,38	5,9	6 545
350	1:16	3,60	6,3	5 600
315	1:15	3,83	6,7	4 725
280	1:14	4,06	7,1	3 920
245	1:13	4,40	7,7	3 185
200	1:12	4,57	8,0	2 400

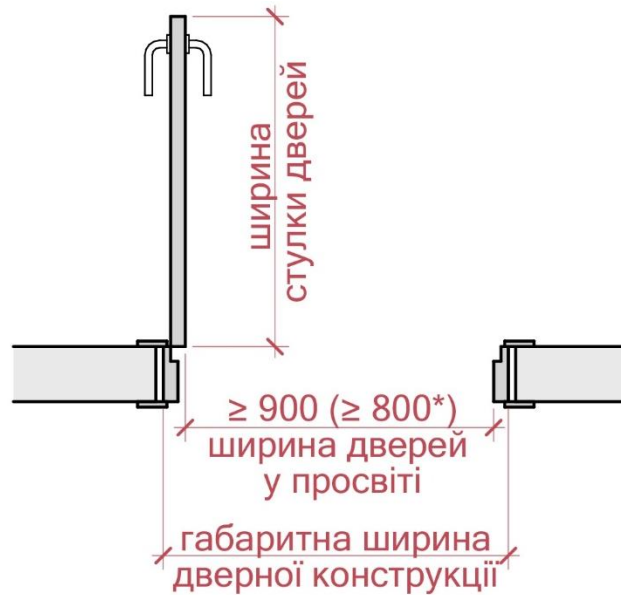
Примітка 1. Ухил пандуса не повинен перевищувати максимальні значення, викладені у таблиці.

Примітка 2. Пандус з ухилом менше ніж 1:20 (5,0 %) не потребує проміжних площадок.

Примітка 3. Пандус з ухилом більше ніж 1:12 (8,0 %) використовувати не допускається.

ДОДАТОК Е. СХЕМА ОБЛАШТУВАННЯ ДВЕРНОГО ПРОРІЗУ

Рисунок «Схема облаштування дверного прорізу» замінити *графічну частину*:

ДОДАТОК Ж. ЗАСОБИ БЕЗПЕКИ, ОРІЄНТУВАННЯ, ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Таблицю Ж.1. викласти у новій редакції:

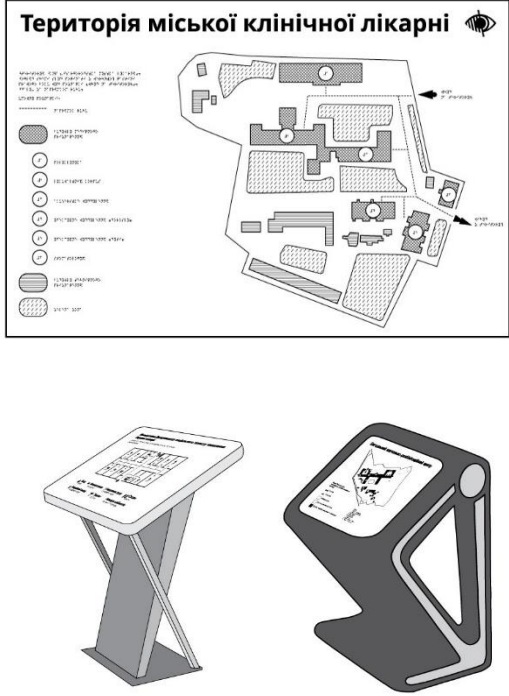
Влаштування зовнішніх ТС	
Використання комбінованого покриття	Для пішохідних шляхів із комбінованого покриття із профілем $A_1 + B_1$ або $A_1 + B_1 + A_1$, де A_1 – тип покриття із фактурою (бруківка, фігурні елементи мощення, фігурні елементи мощення із фаскою, колотий камінь тощо) завширшки 0,3 м; B_1 – покриття з рівною та гладкою поверхнею, завширшки від 1,2 м. У разі необхідності відокремлення пішохідних від інших зон ширина покриття A_1, суміжного із зазначеними зонами, складає не менше ніж: — проїздів автотранспорту – 0,6 м; — місць паркування — 0,6 м; — велодоріжок – 0,3 м—0,6 м. Важливо забезпечити контрастне співвідношення кольорів між A_1 та B_1, а також між A_1 та суміжними зонами
Використання бордюру	Для пішохідних шляхів із однорідного покриття із профілем $A_2 + B_2 + A_2$ або $A_2 + B_2$, де A_2 – бордюр (бортовий камінь) висотою не менше ніж 0,02 м, кольору, який контрастує із покриттям пішохідного шляху доріжки (поєднання світлий/темний), а B_2 – однорідне покриття. У місцях закінчення бордюру за потреби продовження відповідного напрямку руху допускається використовувати комбіноване покриття ($A_1 + B_1$) або спеціальну ТС
Використання принципу контрастності покриття	Використання контрастності покриттів пішохідних шляхів та трав'яного газону. У місцях закінчення газону за потреби продовження відповідного напрямку руху допускається використовувати комбіноване покриття ($ A_1 + B_1 $) або спеціальну ТС
Використання системи спеціальних ТС	Для пішохідних шляхів шириною від 3 м або за потреби виділяти напрямок руху від/до конкретного об'єкта

Спеціальні тактильні смуги Оптимальні функціональні параметри	
Вихід з тротуару на проїзну частину, яка має дві та більше смуг руху:	Попереджувальну ТС улаштовують по всій ширині розмітки переходу. Допускається зменшення цього параметру до 2 м у разі влаштування на заокругленні. Попереджувальна ТС завширшки не менше ніж 0,6 м
У місці наземного пішохідного переходу (перехрестя), інших пішохідних перетинів тротуару та проїзної частини	Інформаційна ТС завширшки – 0,3 м—0,6 м улаштовують перпендикулярно до попереджувальної ТС
Вихід з тротуару на проїзну частину, яка має одну смугу руху (міжквартальний прибудинковий проїзд)	Попереджувальну ТС розташовують по всій ширині розмітки переходу. Допускається зменшення цього параметра до 2 м у разі влаштування на заокругленні. Попереджувальна ТС має ширину не менше ніж 0,3 м
Посадковий майданчик зупинки громадського пасажирського транспорту	Облаштовують: — попереджувальною ТС по краю посадкового майданчика завширшки – 0,3 м; — інформаційною ТС, яка позначає початок/закінчення посадкового майданчика завширшки не менше – 0,3 м; — інформаційною ТС, яка вказує місце посадки в транспортний засіб прямокутної форми із стороною не менше 0,9 м (максимально до 1,5 м)
По краю платформи рейкового транспорту	Попереджувальна ТС завширшки – 0,3 м—0,6 м
Перед сходами	Попереджувальна ТС завширшки не менше ніж 0,3 м
Місце отримання інформації чи послуг	Інформаційна ТС, прямокутної форми зі стороною не менше ніж 0,9 м. Максимальний параметр може бути до 1,5 м
Місце зміни напрямку руху або розходження направляючих ТС	- Зміна напрямку руху до 45° може бути не облаштовано інформаційним квадратом. - Зміна напрямку руху більше 45° квадрат інформаційної ТС $0,6\text{ м}^2$ - Розходження в три і більше сторона квадрат інформаційної ТС зі стороною 0,6 м або 0,9 м
Влаштування внутрішніх ТС	
Попереджувальні ТС	Перед входними дверима, сходами, об'єктами отримання інформації чи послуг тощо. Можна використовувати (за умови їх надійного закріплення, нековзання) килим для витирання ніг, решітку водовідведення тощо. Максимальна висота – 0,02 м
Направляючі ТС	Доцільно встановлювати в приміщеннях площею від 150 м^2 (холи, вестибюлі, зони очікування) для позначення основних маршрутів (від входної групи до рецепції, довідкової-інформаційної стійки, ліфту, сходів тощо)
Використання принципу контрастності	Використання принципу контрастності типів підлогового покриття, які відрізняються один від одного за кольором та тактильною фактурою. Наприклад: для коридору завширшки 2,4 м доцільний профіль $ A_3 + B_3 $ або $ A_3 + B_3 + A_3 $, де $ A_3 $ – контрастний за фактурою та кольором по відношенню до $ B_3 $ тип покриття з шириною 0,3 м, а $ B_3 $ – рівне і гладке покриття завширшки 1,8 м.

Використання стандартних ТС	Килимові доріжки за умови їх надійного закріплення (не ковзання), стіни, плінтуси
Спеціальні направляючі тактильні смуги недоцільно встановлювати	У банківських відділеннях, відділеннях поштового зв'язку, аптеках, оптиках, в закладах дошкільної, середньої освіти, закладах харчування тощо. У середині об'єктів громадського призначення, які мають інтуїтивні чи компактні простори або забезпечено можливість ідентифікації користувача працівниками закладу (послуга фізичного супроводу клієнта)

Таблицю Ж.2 викласти у новій редакції:

У таблиці Ж.2. рядки «Ландшафтні або звичайні мнемосхеми» та «Вказівники напрямку руху» викласти у новій редакції:

Ландшафтні або звичайні мнемосхеми	Встановлюють біля входу на територію, якщо на ній розташовано три і більше об'єктів, будівель чи споруд. Основна вимога: візуальна інформація на МС повинна бути чіткою, лаконічною та зрозумілою. Рекомендовано виконувати різні блоки МС різними кольорами. Обов'язково потрібно дублювати всю інформацію в тактильному вигляді та шрифтом Брайля, а також про наявні на території направляючі спеціальні ТС. Зазвичай МС прилеглої території розміщується на окремій опорі під кутом від 20° до 30° (максимум 45°) відносно поверхні, на якій вона встановлена.	
Вказівники напрямку руху	Вказівники напрямку руху – покажчики, які вказують напрямок руху до об'єктів приміщень, розташованих на поверсі (номери кабінетів у порядку зростання/зменшення, ліфт, сходи, туалет тощо) та шляхів виходу (евакуації). Розміщують на стінах на зручній для зорового сприйняття висоті, у зоні видимості відносно один щодо одного. Зміст	

	показчиків має бути чітким та лаконічним. За потреби дублювання візуальної інформації шрифтом Брайля графічну інформацію слід виконати в описовому вигляді. Тобто, якщо на вказівнику розташовано фігурну стрілку, то опис шрифтом Брайля має бути у форматі «напрямок руху праворуч, ліворуч, прямо» тощо. Висота до шрифту Брайля повинна становити не більше ніж 1,5 м.	
--	--	--

Долучити новою Таблицею Ж.4:

Таблиця Ж.4 Способи забезпечення контрастного співвідношення кольорів відповідно до типів об'єктів

Типи об'єктів, елементів та конструкцій	Спосіб забезпечення контрастного співвідношення кольорів	
	Стандартні (універсальні) рішення	Спеціальні рішення
Елементи благоустрою		
Наземні обмежувачі руху транспорту, шлагбауми, стовпи, колони, бордюрний камінь, початок/закінчення штучного підвищення (пониження) пішохідного шляху, інформаційні стояки, елементи обладнання, навісні перешкоди, поодинокі сходинок, край посадкового майданчика зупинки громадського транспорту	Контрастне відокремлення: колір відповідного елемента має бути контрастним відносно кольору прилеглої поверхні/поверхонь чи тла (фону) та забезпечувати легку й інтуїтивну візуальну ідентифікацію.	Контрастне маркування елемента шляхом нанесення фарби, стрічки, плівки або наліпок контрастного кольору.

Сходи (елементи сходів)		
Перша та остання сходинки сходового маршу	Контрастне відокремлення: оздоблення першої та останньої сходинки (їхніх країв) за всією шириною матеріалом, що за кольором контрастує з покриттям решти сходів.	Горизонтальну площину сходинки маркують по краю контрастною смугою завширшки не менше ніж 0,1 м; вертикальну площину сходинки (підсходинку) маркують смугою заввишки не менше ніж 0,05 м.
Інші сходинки – за умови, що вони відрізняються одна від одної за висотою, глибиною, шириною, мають інші відмінності за формою тощо	Контрастне відокремлення: оздоблення країв сходинки за всією шириною матеріалом, що за кольором контрастує з покриттям решти сходів.	
Поручні на сходах	Контрастне відокремлення: встановлення поручнів, що за кольором контрастують з прилеглими елементами конструкцій, поверхнями та середовищем.	На поверхню поручня наноситься фарба, стрічка, плівка контрастного кольору.
Пандуси (елементи пандусів)		
Початок та закінчення підйомів, спусків, проміжні майданчики для відпочинку, розвороту, периметр пандусу за відсутності поручнів	Контрастне відокремлення: оздоблення відповідних елементів за всією шириною матеріалом, що за кольором контрастує з покриттям прилеглих поверхонь.	Контрастне маркування країв відповідного елемента у вигляді смуги контрастного кольору шириною не менше 0,1 м або контрастне маркування по всій площині відповідного елемента.
Поручні на пандусах	Контрастне відокремлення: встановлення поручнів, що за кольором контрастують з прилеглими елементами конструкцій, поверхнями та середовищем.	На всю площину поручня наноситься фарба, стрічка або плівка контрастного кольору.
Зовнішні двері		
Дверне полотно - у разі його збігу за кольором з кольором фасаду будівлі.	Контрастне відокремлення: двері повинні відрізнятись за кольором від кольору фасаду.	Контрастне маркування шляхом нанесення фарби, стрічки, плівки або наліпок контрастного кольору на всю площину лиштви або нанесення на краї дверного прорізу/краї дверного полотна фарби, стрічки, плівки або наліпок контрастного кольору у вигляді смуги завширшки не менше ніж 0,1 м, що дозволяє легко ідентифікувати двері.
Бік відчинення дверей та дверна	Контрастне відокремлення:	Контрастне маркування

ручка.	частина дверей з боку відчинення та дверна ручка повинні відрізнитись за кольором від кольору дверного полотна (лиштви, рами).	шляхом нанесення фарби, стрічки, плівки або наліпок контрастного кольору на частину дверей з боку відчинення та зону кріплення ручки на дверному полотні.
Вхідні групи зі світлопрозорих матеріалів		
Світлопрозорий фасад та світлопрозорі двері (в т.ч. двері зі світлопрозорими панелями, що займають понад ½ площі дверного полотна)	Контрастне відокремлення: а) колір/вигляд фасадної конструкції повинен відрізнитися від кольору/вигляду дверей; б) двері та фасадні конструкції повинні забезпечувати легку та інтуїтивну візуальну ідентифікацію; в) дверна ручка повинна відрізнитися від кольору дверного полотна (профілю);	Маркування світлопрозорого фасаду є обов'язковим. Контрастне маркування: а) для маркування світлопрозорої вхідної групи слід використовувати різні типи маркування для фасаду та дверей; б) елементи контрастного маркування розміщуються по всій ширині світлопрозорих конструкцій (фасаду та дверей) на рівні зорового сприйняття – на висоті 1,2-1,8 м; в) рекомендовано застосовувати контрастне маркування у вигляді смуги шириною не менше 100 мм або елементів довільного дизайну (геометричні форми, декоративні елементи, елементи фірмового стилю тощо), шириною не менше 150 мм, та розміщувати вказані елементи маркування на двох рівнях – 850-1000 мм та 1400-1600 мм; г) допускається застосування індивідуальних рішень, що забезпечують візуальний контраст світлопрозорих елементів у просторі та роблять їх добре видимими (як зсередини, так і зовні) за будь-яких умов освітлення; д) додатково світлопрозорі полотна дверей рекомендовано облаштовувати текстовою табличкою вхід/вихід, виконаною збільшеним шрифтом та з контрастним співвідношенням кольорів, розміщеною на рівні зорового сприйняття – на

		висоті 1,2-1,8 м;
Світлопрозорий фасад та непрозорі двері (в т.ч. двері зі світлопрозорими панелями, що займають менше $\frac{1}{2}$ площі дверного полотна)	Контрастне відокремлення: колір дверного полотна (профілю) повинен відрізнятися від кольору лиштви (рами) та/або прилеглих країв фасадної конструкції;	Маркування світлопрозорого фасаду є обов'язковим. Індивідуальні рішення, що відповідають наступним вимогам: а) забезпечується візуальний контраст світлопрозорих елементів у просторі; б) світлопрозорі елементи є добре видимими (як зсередини, так і зовні) за будь-яких умов освітлення; в) елементи контрастного маркування розміщуються по всій ширині світлопрозорих конрукцій (фасаду та дверей) на рівні зорового сприйняття – на висоті 1,2-1,8 м Рекомендовано застосовувати контрастне маркування у вигляді смуги шириною не менше 100 мм або елементів довільного дизайну (геометричні форми, декоративні елементи, елементи фірмового стилю тощо), шириною не менше 150 мм, та розміщувати вказані елементи маркування на двох рівнях – 850-1000 мм та 1400-1600 мм.
Обертові двері		
Стіна, вздовж якої обертаються двері	Стіна, вздовж якої обертаються двері, повинна бути непрозорою і однотонною за кольором.	На рівні зорового сприйняття (1,2-1,8 м) наноситься однотонна смуга контрастного кольору шириною 0,1-0,3 м.
Полотно обертових дверей	Полотно обертових дверей має бути непрозорим (однотонним).	На рівні зорового сприйняття (1,2-1,8 м) наноситься однотонна смуга контрастного кольору шириною не менше 0,1 м.
Підлога у зоні руху обертових дверей	У зоні руху обертових дверей колір підлоги має відрізнятися від кольору покриття пішохідного шляху перед/за дверима.	Облаштування штучного покриття підлоги у зоні руху обертових дверей, що відрізняється за кольором від кольору покриття пішохідного шляху перед/за дверима. Допускаються індивідуальні рішення, що забезпечують

		контрастне маркування елемента.
Пристрій зупинки руху обертових дверей	Контрастне відокремлення: кнопка яскравого кольору (жовтий, червоний тощо)	Контрастне маркування кнопки шляхом нанесення наліпки, плівки або фарби яскравого кольору (жовтого, червоного тощо). Допускаються індивідуальні рішення, що забезпечують контрастне маркування елемента.
Двері всередині приміщень		
Дверне полотно – якщо його колір збігається з кольором стіни та/або інших елементів інтер'єру	а) Колір лиштви по всьому периметру та колір ручки мають контрастно відрізнятися від кольору стіни та кольору дверного полотна; або б) колір лиштви по всій висоті з боку відкривання дверей та колір ручки мають контрастно відрізнятися від кольору стіни та кольору дверного полотна.	Забезпечити контрастне маркування: а) лиштви – шляхом нанесення на неї фарби, стрічки, плівки або наліпок контрастного кольору; б) ручки – шляхом нанесення фарби, плівки або наліпок контрастного кольору у зоні кріплення ручки на дверному полотні. Допускаються індивідуальні рішення, що забезпечують контрастне маркування елемента.
Елементи інтер'єру (всередині приміщень)		
Плінтуси, пороги, арки, звуження шляху руху, зміни висот, навісні конструкції та турнікети на шляхах руху, окремі об'єкти та елементи інтер'єрів, якщо вони візуально непомітні.	Контрастне відокремлення: колір відповідного елемента має бути контрастним відносно кольору прилеглої поверхні/поверхонь та забезпечувати легку й інтуїтивну візуальну ідентифікацію.	Індивідуальні рішення з використанням фарби, стрічки, плівки або наліпок контрастного кольору.
Колони та інші опори (стояки тощо), якщо за кольором вони співпадають з кольорами інтер'єру.		
Стики підлогових покриттів, зміни локацій (шляхів руху) всередині об'єкта.		
Усі світлопрозорі конструкції, стіни/перегородки.	Не потребують контрастного маркування світлопрозорі конструкції, стіни/перегородки у разі, якщо: а) ширина скління становить не більше 0,4 м між вертикальними контрастними елементами каркасу; б) перед світлопрозорою конструкцією, стіною/перегородкою	Індивідуальні рішення, що відповідають наступним вимогам: а) забезпечується візуальний контраст світлопрозорих елементів у просторі; б) світлопрозорі елементи є добре видимими (як зсередини, так і зовні) за будь-яких умов освітлення; в) елементи контрастного маркування розміщуються

	встановлено огороження (поручні) на двох рівнях – на висоті 850-1000 мм та 1400-1600 мм.	по всій ширині світлопрозорих конструкцій (фасаду та дверей) на рівні зорового сприйняття – на висоті 1,2-1,8 м. Рекомендовано застосовувати контрастне маркування у вигляді смуги шириною не менше 100 мм або елементів довільного дизайну (геометричні форми, декоративні елементи, елементи фірмового стилю тощо), шириною не менше 150 мм, та розміщувати вказані елементи маркування на двох рівнях – 850-1000 мм та 1400-1600 мм. Допускається застосування індивідуальних рішень, що забезпечують візуальний контраст світлопрозорих елементів у просторі та роблять їх добре видимими (як зсередини, так і зовні) за будь-яких умов освітлення.
Місця для надання/отримання товарів, інформації чи послуг (операційні вікна в банках, на пошті; каси, довідкові бюро чи бюро перепусток тощо).	Контрастне відокремлення: колір країв та функціональних елементів місць для надання/отримання товарів, інформації чи послуг має бути контрастним відносно кольорів прилеглої поверхні (поверхонь).	Наноситься контрастна смуга шириною 0,01—0,02 м по всьому периметру (ширині) зони, де відбувається передача грошей, документів, товарів. Якщо верхня частина відповідного елемента знаходиться на висоті до 2 м, на неї наноситься контрастна смуга шириною 0,01—0,02 м. У разі розташування операційного вікна на рівні світлопрозорого фасаду, то контрастна смуга шириною 0,01—0,02 м по всьому периметру.
Елементи меблювання (столи, шафи, стільці, лави).	Контрастне відокремлення: колір меблів та обладнання (їхніх країв та функціональних елементів) має бути контрастним відносно кольорів стін та підлоги.	Контрастне маркування країв та функціональних елементів меблів та обладнання шляхом нанесення фарби, стрічки, плівки або наліпок контрастного кольору у вигляді смуги шириною не менше 0,02 м.
Замки, засоби для прийняття електронних карток чи перепусток переговорні пристрої.		
Вимикачі, розетки.		
Елементи інтер'єру та оздоблення в санітарно-гігієнічних приміщеннях, душових кімнатах: поручні, сантехнічне		

обладнання (унітаз, рукомийник, душ, крани тощо), дозатори (диспенсери) мила, паперових рушників тощо, сушарки, фіксатори, гачки та тримачі милиць, стільчаки, пристрої аварійної (тривожної) сигналізації тощо.		
--	--	--
